

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI

ZVONČEK

LIŠT S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

Letnik XXVI.

April 1925.

Štev. 7. in 8.

Vsebina.

1. E. Gangl: Ilijina deca. Pesem	137
2. Gustav Strniša: Nečak Francelj. Pesem	138
3. Jos. Vandot: Romanje naše Jelčce. Planinska pripovedka s šestimi podobami	139
4. Fr. Rojec: Vinske gorice. Poučni spis	156
5. Dr. Fr. Zbašnik: Prijatelj. Povest	158
6. Franjo Roš: Dan. Pesem	161
7. Ivo Trošt: Zamena. Povest	162
8. Fr. Žgur: Nína, nína . . . Pesem s podobo	164
9. Marija Jana: Moji prijatelji. Povest	165
10. E. G.: Janko Leban. Življenjepis s podobo	167
11. Juraj Jurajevič: Iz bajne dežele. 3. Mrtveca je obigral. 4. Žarek-device. Pripovedki	169
12. Lado Jeršič: Pismo iz Pimorja. Pesem	173
13. Kamniške planine z Brusnika. Podoba	174
14. T. Gaspari: Pesem. Pravljiica	175
15. Modest: Veselje. Pesem	177
16. Fr. Rojec: Pomlad. Pesem z lesorezom	178
17. Pouk in zabava	179
18. Kotiček gospoda Doropoljskega	182

Ali si „Zvončku“ že pridobil novega naročnika?

„Zvonček“ izhaja v mesečnih dvojnih zvezkih ter stane vse leto v najprejnjem plačilu 30 Din, pol leta 16 Din, četrť leta 9 Din. Posamezne številke po 5 Din.

Uprava je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna, I. nadstropje.

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Luka Jelenc, ravnatelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Rokopise je pošiljati na naslov: Uredništvo „Zvončka“ v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 20/II.

Rešitve sprejemamo le tekom prvih 8 dni po odpravi vsake „Zvončkove“ številke!

Leat in založba Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva — poverjeništvu Ljubljana.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 7. in 8.

ZVONČEK

April 1925.

Ilijina deca.

(1596)

Ko Ilija Gregorič izdihne,
ženo mu bolest prekruta zlomi,
troje bednih pa sinov ostane:
Mate sinko je prvorojenec,
Stepko bratec njemu je naslednji,
Janko nežni dete je najmlajše.
Kam, golobci na vsem svetu sami,
kam vas šibka dvignejo naj krila?
Ali je v krvi valovih vsako
srce plemenito utonilo?

Osvald, ki je bil Iliji znanec,
tam v Pišecah skromno sam domuje
in sirot usmili se ubežnih,
dobrohotno vzame jih pod streho.
Osvald težko plača to dobroto:
naglo izvohunijo krvniki,
kje Ilijina se deca skriva;
gospodarja preženo iz hiše,
bratce zapode na strmo cesto —
tu je dom upornika sinovom!

Marko Krajišnik, Ilijin borec,
nebogljence skrivoma zajame
in odvede jih v zavetje varno
k Miliču, ki gospoduje v dvorcu
pod planino Okičem zelenim.

Milič plemič ni le po imenu,
plemič je po srcu in po duši:
brate Gregoriče vzame k sebi,
posinovi jih in jih objame
s svoje rodovine tiho srečo.
Miličeva žena jim je mati
in sinova njiju sta jim brata.

Mate raste kakor hrast na gori,
Stepko dviga se v kipečem zdravju,
Janko tone v mislih sladkotožnih,
srce sili Bogu ga v bližino.
In na desni dvorca Milič Stepku
podari kos plodovite zemlje,
a na drugi strani prejme Mate
dar enak iz istih rok očetnih,
Janko pa — ta v mesto se napoti
in ogrne svečeniško haljo.

Pne nad Okičem neba vedrina
bleskovita se v pomladnih dihih,
cvetje siplje med zelenje mlado,
dvorec Miličev opleta z vencem.
Pod dehtečo lipo stari Milič,
ki mu stas je peza let sklonila,

v krogu svojcev burne dni odgrinja,
 ki nad zemljo so vihrali besno.
 Rodna ga poslušata sinova,
 Mate s Stepkom ga poslušata verno,
 Janku duša, Bogu darovana,
 srka vase vso povest krvavo,
 ki okifila očeta s krono
 trnjevo je mučeniške slave.

Janku srce ranjeno zajoče,
 a že misel dvigne ga vznesena,
 da izlečiti duševne rane
 more bratovska samó ljubezen.
 In oči mu zastrme v daljavo,
 roke mu zamah v objem zakroži,
 jasna se mu oglasi beseda:
 »Vsi smo deca Ilije mučenca,

vse nas tepe tujca bič nasilja,
 brata srd njegov na brata ščuje,
 v robstvo kuje naroda svobodo.
 Dedov in očetov mi trpljenje,
 mater sedemžalostnih vse solze
 vsi maščujemo z delavnim življenjem
 in njih blagoslavljam grobove
 s srcem, po svobodi hrepenečim!
 Iste domovine smo sinovi,
 isti materi zvestó služimo,
 na nikogar, ki krvi je naše,
 naj prokletstvo več ne pade Kajna!«

V vsakem srcu, v gori in dobravi
 burno in mogočno glas odmeva:
 »Na nikogar, ki krvi je naše,
 naj prekletstvo več ne pade Kajna!...«

E. Gangl.

Nečak Francelj.

Ponosno stopa krog po hiši
 kakor mladi gospodar;
 ne boje se ga še miši,
 in ne drobnih jarčic par.

Hlačice ima preklane,
 srajčka gleda mu na dan.
 »Je drago platno iz Ljubljane,
 očka, kaj ste dali zanj?

Kako je majhen vaš voziček,
 pa saj i vi ste pedenj-mož;
 brez noge invalid osliček,
 kar naloživa ga na voz!

V Ljubljano hitro ga peljiva,
 tam ga ozdravijo zares;
 ne bo poginil nam kopriva,
 zacéli rane klej in les!« —

Gustav Strniša.

JOSIP VANDOT:

Romanje naše Jelice.

Planinska pripovedka.

7.

ankov Kocelj je hodil ves vesel gori in doli po ozki celici. Kar smejal se je in v svojem veselju niti vedel ni, kaj bi počel. No, nazadnje se je pa le naveličal dirjanju sem in tja. Zato pa je sedel na pograd in je pričel na ves glas žvižgati. Pa tudi žvižganje mu ni šlo, kakor je hotel. Pa se je namrdnil in se je še enkrat zasmel. — »Dobro sem ga nakurill!« je pričel govoriti na glas, ker mu je bilo dolg čas. »Kar za ušesom se je praskal, ker sem ga tako nakurill! Glejte! Pa pravijo na vasi, in še celó stara mati pravi, da sem kratke pameti in da mi raste trava v glavi. O, pa če je to res? Da sem tako bedast, kakor pravijo, pa bi ne bil mogel pritlikavca tako prekaniti, kakor sem ga zdaj-le. Pritlikavci so zviti in pretkani, da joj in hopsasa! A vse eno sem prekanil pritlikavca, da sam nazadnje ni vedel, ali je zelen ali pa samo rdeč. Hm, zato pa mora vendarle biti nekaj pameti v moji glavi. Vsaj toliko, kolikor črnega ima pod krempljčkom tisti Birtov petelinček, ki je najlepši in največji na vasi in poje tako čudno: ki-kr-gii — hopsasa! — Seveda, težko se je mučila moja siromašna glavica, preden si je mogla izmisliti tako lepo misel. Da sem polil pritlikavca, kakor polije teta Križnikova Mena svojega kužka Šekca, to ni bilo nič posebnega. Da sem rohnel in razsajal nad njim, tudi ni bilo nič kaj takšnega. A da sem ga prekanil — to pa, to — hopsasa! — Zato pa že lahko mislim, da mi ne raste sam osat v glavi. O, mora biti že nekaj drugega. Z osatom v glavi bi pač ne prišel iz te čudne ječe. Kaj pa, če bi bila tista reč v glavi resnično moja pamet, ki je ljudje in še celó stara mati ne morejo najti nikjer? Bržčas bo to pamet, moja pamet — ali ka-li, hopsasa! Povprašam teto Anjaro Panjaro, ko jo zopet srečam. Čarovnica je teta Anjara Panjara, pa bo tudi vedela, kaj je pravzapráv s tisto rečjo v moji glavi.«

In Kocelj se je posmejal in se je potolkel po kolenih. In je nadaljeval: »Seveda, ob pipec sem pri tej prebiti stvari. No, pa nič ne de. Manjka se pipecev na semnju! Jeseni grem k Čižmarju pobirat krompir na njivo. Pa si prislužim pipec, ki si ga kupim na semnju na rožnivenško nedeljo. In se ne bom nič več jokal za pipcem... A Brincelj, Brincelj se bo jokal! A ne zaradi pipca, ampak zaradi svoje obleke. Ne vem, če je že kdaj teta Križnikova Mena tako polila kužka, kakor sem jaz prej-le polil Brinclja. Štromf — je reklo, hopsasa! In Brincelj je gledal, tako je gledal, da bi mu bile oči skočile izpod čela, ko bi ne imel zelenih naočnikov... Siromak — skoro smili se mi — hopsasa! A kaj hočem, ko pa se je kuhala v meni tako velika jezica? Saj nisem mogel nič drugega. V jezici bi mu bil odrezal celó nos in ušesa. Tisti lepi nosek, ki se boji zanj Brincelj tako jako! Hvala Bogu, da sva se pobotala zastran noska, kakor se spodobi med poštenimi ljudmi... Saj pravim — tisti nosek — hehe in hopsasa!«

Pa že ni mogel sedeti. Zato je poskočil na noge in je hodil sem in tja po temni celici. Zažvižgal si je spet in je govoril potem, ko se je hipoma domislil Jelice: »Avbe, kje neki hodi zdaj-le sirota? Zlati rogljiček išče, a ga ne najde nikjer. Pa joče in jo je strah, ker ne sme in ne more iz gozda domov... O, čakaj, Jelica, samo malo še počakaj! Kmalu pridem k tebi. Pa poiščeva tisti siromašen rogljiček. Če ga pa ne najdeva, se pa že kako izmuzneva iz gozda. Ne bojim se nikogar in rad bi poznal tistega, ki bi mi zabranil pot domov. Zato pa počakaj, Jelica! Saj pridem kmalu, kmalu. Pa te ne bo nič več strah... Da bi le Brincelj že skoro prišel! Lakota se mi že nekaj oglaša, in tudi jezica se mi že oglaša. Dlani me srbé, hej, nevšečno me srbé — hopsasa!«

No, Kocelj je čakal precej časa. Naposled pa je le škrpetnilo tam ob durih. In duri so se odprle, prišel je pritlikavec Brincelj. Svetilnico je držal v roki in velik kos kruha. — »Ti prebiti nepridiprav — hopsasa!« je zavpil Kocelj nad njim. »Dolgo sem te moral čakati. Huda krvca mi je že zavrela in hudi pipec je že strašno vzrojil in hoče samo tvoj nosek. Zato pa pazi Brincelj — hopsasa! Res je, da sva se pobotala zaradi tvojega piškavega noska. A vse eno ti rečem, da se pazi in čuvaj, Brincelj! O, moj pipec ni tak, da bi pustil, da bi ga kdo vlekkel za nos, kakor sem jaz prej-le tebe. — Pa kaj mi poveš, Brincelj, kaj mi poveš?

»Ne jezi se name, Koceljček!« je odvrnil pritlikavec Brincelj. »Kruhka sem ti prinesel, da ne boš lačen. Pa nikar ne misli, da sem pozabil na pipec. O, ves čas sem mislil nanj in sem tudi mislil, kako naj si prislužim tisti pipec. Do noči boš moral še počakati, Koceljček! Pa ne bodi hud zaradi tega! Prej ne moreš odtod, dokler se ne znoči. Zakaj do večera bo sedel Vitranec v izbi. Zvečer pa gre doli v gozd,

pa ga ne bo do jutra nazaj. No, ti pa lahko pobegneš zvečer. Seveda, če mi boš prej pošteno odrinil svoj pipec. Tako sva se pobotala, Koceljček, in zato pa morava tudi držati dano besedo. Ali ni res, Koceljček!»

»Hm,« je menil Kocelj in je pričel otepati kos kruha, ki mu ga je bil prinesel pritlikavec Brincelj. »Malo težko mi bo čakati do same noči. Veš, Brinceljček, do večera se mi zbudi lahko še stokrat moja huda krvca. Pa tudi pipec lahko še stokrat vzroji do večera. Pa mi bo sitno, strašno sitno. Dasi se mi smili tvoj piškavi nosek, ti vendar ne morem pomagati. Hude krvce in groznega pipca ne morem krotiti, ker imam v glavi premalo pameti... Zato pa mi je žal, Brinceljček, zaradi tebe mi je žal...«

Pritlikavec Brincelj je povetil nos, prav do brade ga je povetil in je dejal z žalostnim glasom: »Ne morem prej, Koceljček! Saj veš, da je Vitranec strašen. O, le spomni se, kako te je včeraj pograbil, da še migniti nisi mogel s prstom. Zato pa imej malo pameti in kroti, kroti hudo krvco in hudi pipec! Saj do noči ni več daleč... Koceljček, lepo te prosim — ne ongavi se in potrpi samo do večera! Zvečer pa napraviva tako, da bo tebi in meni prav. Samo hude krvce ne!»

No, Kocelj se je potolažil takoj in ni več vpil nad Brincljem. »Saj res, prav praviš!« je rekel mirno. »Pa počakam do noči, ker si ravno ti in me tako lepo prosiš. Pa naj bo po tvojem, Brinceljček! Stisnil bom hudo krvco prav doli do petá, pa bo dala mir. Pipec pa potlačim v zadnji žep, da se nití geniti ne bo upal. Pa počakam — hopsasa, pa počakam...«

Pritlikavec Brincelj je ves vesel odšel iz celice. Kocelj pa se je zleknil po pogradu. Da bi si krajšal čas, je pričel žvižgati in prepevati na ves glas. Tako pa mu je minil čas, da sam ni vedel, kdaj. Kar poskočil je na noge, ko so se hipoma odprle duri in je prišel pritlikavec Brincelj in mu posvetil naravnost v obraz. — »Ha, kaj je že noč?« se je zavzel Kocelj. »Pa menda vendar nisem prespal dneva — hopsasa? In ti si že tu, Brinceljček? O, glejte! Pa si le vendar pošten možic, pa najsi bi imel tudi deset piškavih nosov — hopsasa! A po kaj si prišel, Brinceljček?«

»I, no — saj menda vendar nisi pozabil, da sva se pobotala?« je odvrnil pritlikavec Brincelj v skrbah. »Saj veš, zaradi mojega lepega noska in zaradi tvojega hudega pipca sva se pobotala. Pa prihajam, da te povedem iz ječe. Vitranec je že odšel doli v gozd. Pa sva zdaj sama tu gori... Kar za mano pojdi, Koceljček! V Črno lopo te povedem. Potem pa hodi, kamor ti drago!«

Kocelj je potrepljal pritlikavca Brinclja po rami. Prav pošteno ga je potrepljal, da je pritlikavca Brinclja bolelo. »Ti si možicelj — hopsasa, ti si možicelj!« mu je rekel prijazno. »Saj sem vedel, da se nate lahko zanesem. No, v prave roke pride moj pipec. Boljših rok bi si

pač ne mogel želeti... Pa kar pojdiva, dokler je še čas! Vitranec se še lahko premisli in se povrne. Pa kaj bi bilo potem? Joj — hopsasa!»

In Kocelj je kar potisnil pritlikavca Brinclja čez prag. Naglo sta šla naprej po ozkem, črnem hodniku in se nista ustavila niti za trenutek. Pa tudi besedice nista izpregovorila. Ustavila sta se šele v veliki izbi in sta se zadovoljno oddahnila. Kocelj se je ozrl na mizo, ki je bil za njo včeraj Vitranec. Danes pa je bila prazna; samo velika platnena malha je ležala na mizi. Kocelj jo je potipal in je rekel pritlikavcu Brinclju: »Hm, lepa je ta malha. Niti Libet nima tako lepe malhe; niti Libet, ki pase živino na planini. Zato mi boš pa podaril to malho, Brinceljček!«

A pritlikavec Brincelj je zmajal z glavo. »Vitrančeva je ta malha,« je odvrnil. »Pa je ne smem dati nikomur, ker bi me Vitranec dobro zmikastil. Da je moja, bi ne rekel ničesar. A je Vitrančeva... Ojojmene, Vitranca se pa jaz bojim. Saj me ni zmikastil samo že enkrat, ampak desetkrat, da ne rečem — stokrat!«

»No, no — ali vidiš?« se je namuznil Kocelj. »Če te je že stokrat nabil, pa ti ne bo hudega, če te nabije še sto in prvič — hopsasa! Saj jaz bi sam vzel malho, a je nočem. Veš, potem bi pa kradel. A če bi kradel, se pa strašno razhudi moja huda krvca. Zato te pa prosim, Brinceljček, daj mi tisto malho, ker jo potrebujem. Da ne bo nevšečnosti zaradi hude krvce...«

Pritlikavec Brincelj se je zvijal in zvijal, da mu je pričel znoj teči s čela na zelene naočnike. Nazadnje pa se je le vdal. »Pa naj bo tvoja!« je vzdahnil. »Nabije me Vitranec — ojojmene, sto in prvič me nabije. Pa bom že potrpel...«

A Kocelj se je nasmejajal in je dejal: »Nikar se ne cmeri — hopsasa! Saj te ne bo nabil. Pipec boš imel in če imaš pipec, se ti ni treba bati nikogar. Še najmanj pa Vitranca... Junak boš, Brinceljček, oj, tako velik junak, da bodo bežali pred tabo vsi zajčki — hopsasa!«

Pritlikavcu Brinclju se je razjasnil žalostni obraz. Tlesknil je dlan ob dlan in je veselo poskočil. »O, saj res!« je rekel. »Da sem mogel pozabiti na strašni pipec, ki bo že kmalu moj! Pamet, ti kratka pamet v moji lepi glavici! Tu imaš malho, Koceljček! Kar vzemi jo in vzemi tudi mizo s sabo! Saj jaz se ne bojim zdaj nikogar več na svetu. Niti miške ne, če mi skoči na trati na moj lepi nosek in ga hoče zgristi, ker misli, da rastejo v njem rumena jedra lanskih orehov. O, ne bojim se je — ojojmene, ne bojim se je...«

Kocelj je vzel malho in jo je vrgel preko rame. »Glej, kako naglo si postal junak, Brincelj!« je rekel. »To bodo o tebi še govorili paglavci in se te bodo bali doli na vasi. Prav, prav, Brinceljček! Prav, da si mi podaril Vitrančevo malho. A nekaj bi ti še rekel — hopsasa! Glej, malho imam, a malha je prazna. Čemu mi bo pa prazna malha? Sam Bog ve, kdaj se izmuznem iz gozda! Zato pa bom lačen in bom ne-

voljen na prazno malho. Pa se mi nemara zopet razgreje huda krvca. In čudno bi ne bilo, če bi se povrnil k tebi. O, krvca je krvca — hopsasal! In bi se mi zahotelo zopet pipca. Pa bi se midva čudno pogledala, Brinceljček! In tudi tvoj piškavi nosek bi se nevéščno pobesil... Zato pa nočem prazne malhe. Napolni mi jo, Brinceljček, da ne bom lačen in mi ne bo razgrajala huda krvca — hopsasa!»

»Oj, saj res!« se je zavzel pritlikavec Brincelj. Kar zbežal je iz izbe in se je povrnil z velikim hlebom rženega kruha in z velikim kosom prekajene slanine. Vse to je porinil Koclju v malho in je govoril: »Ali bo zadosti, Koceljček? Če ni zadosti, ti pa prinesem še. Veš, da ne bo razgrajala tvoja huda krvca in se ne bo tresel moj lepi nosek... Ali hočeš še, Koceljček?«

»Zadosti bo, zadosti,« se je branil Kocelj. »Oj, hopsasa — teden dni ne bom stradal in teden dni se ti ni treba bati ničesar. No, čez teden dni bom pa gotovo že doma pri stari materi... Oj, Brincelj, hvala ti za vse! Zdaj pa pojdiva, ker se mi mudi! Našo Jelico moram še nocoj poiskati. A za našo Jelico me skrbi, tako jako skrbi. Zato pa pojdiva!«

Pa sta šla. Skozi odprtino sta skočila in sta hitela naglo po votlini. Pritlikavec Brincelj je svetil od spredaj. Kocelj pa je stopal za njim in se je neprestano muzal. Tu in tam je že zažvižgal, da se je ozrl pritlikavec Brincelj ves prestrašen nanj in ga vprašal: »Huda krvca —

kaj ne, huda krvca? Kar potlači jo, Koceljček, kar potisni jo doli v petel! Pa bo vse dobro, Koceljček!»

A Kocelj se je posmejal. »Ni huda krvca — hopsasa!« je odvrnil. »Ne boj se, Brinceljček, ni huda krvca. Samo vesel sem, ker bom kmalu zopet pod milim nebom in bom videl božje zvezde. Vesel sem, da sem tako kmalu zbežal iz ječe, kjer je — br! — tako čudno in dolg čas. A najbolj sem vesel, da si ti postal tako velik junak. O, Birtov petelinček se bo moral zdaj skriti za plot, pa se ne bo upal nič več prepevati: ki-kr-gii — hopsasa! Tebe se bo bal, samo tebe, ker si zdaj tak junak, stokrat večji junak nego Birtov čudni petelinček — ki-kr-gii — hopsasa... Pa vse to napravi moj pipec, ki ga pod solncem ni lepšega. Stokrat ti rečem tako: Postavi se z njim, Brinceljček! Postavljaj se z njim, kakor sem se jaz postavljaj vse dni z njim — hopsasa!«

»Pa se tudi bom!« je dejal pritlikavec Brincelj moško. »Le ne boj se zame, Koceljček! Prvi bo Vitranec, če me prime in me hoče sto in prvič nabiti, ker sem tebe izpustil in sem mu ukradel lepo malho. Ojojmene, tako lepo odprem pipec, da se bo zasvetilo in bo Vitranec odbežal kakor veter. Nemara še celo pred me poklekne in me poprosi, naj se usmilim njegovega nosa. Pa ne vem, ali bi se ga usmilil ali bi pa res odrezal tisti nos? Kaj misliš, Koceljček?«

»Ne vem, Brinceljček!« je odgovoril Kocelj. »Tega pa resnično ne vem. O tem pa moraš vprašati samo svojo krvco. Krvca ti pa že odgovori, kako in kaj. Samo na krvco se zanesi! Pa bo vse dobro.«

»Saj res,« se je razveselil Brincelj. »Svojo hudo krvco povprašam.« — Pa je stopal naglo naprej. Tako sta prišla v razsežno Črno lopo. Stopila sta izpod skalovja in nad njima so zagorele zlate božje zvezde. Tam doli nekje je izza črne gore ravno vzhajal rdeči mesec. Živi, nemirni žarki so begali sem in tja, kakor da jih je strah in bi se hoteli poskriti nekam pred črno nočjo. — Kocelj je globoko zasopel, ko je zagledal pod sabo prostrani zagorski gozd, ki je črnel globoko tam doli pod mesečnimi žarki. Klobuček je snel z glave in ga je zavihтел v velikem krogu. — Pa še zavriskati je hotel; a še o pravem času se je domislil Vitranca. Zato pa je molčal.

»Ha, ali vidiš božje zvezde?« je izpregovoril pritlikavec Brincelj in je postavil svetilnico na tla. »Na koncu pota sva. Zato pa mi daj zdaj pipec, kakor sva se bila pobotala. Komaj že čakam, da ga stisnem v roko in komaj že čakam, da odrežem prvi nosek. Daj mi pipec, Koceljček!«

»Seveda ti ga dam,« je odvrnil Kocelj in je izvlekel iz žepa rdeči pipec. »Tu ga imaš — hopsasa! Pošteno si držal svojo besedo, zato pa moram tudi jaz pošteno držati besedo... Tu je pipec. Tvoj je za vedno. Nič več ga ne maram nazaj.«

S tresočimi rokami je zgrabil pritlikavec Brincelj tisti lepi pipec. Gledal ga je in obračal na vse strani. Odprl ga je in je občudoval svetlo rezilo, ki se je svetlikalo v mesečnih žarkih. — »Ojojmenel« je govoril pritlikavec Brincelj. »Kako je lep! Kako je strašen! To bo rezal noske, da bo kar hrustalo in cvililo! Da sem prišel tako po ceni do pipca! Kdo bi si mislil? Niti moj lepi nosek ne, ki je moral pretrpeti toliko strahu zaradi tega pipca... Ojojmene, pa ga le imam. In moj lepi nosek se bo zdaj smejal vse življenje in bo kihal brez vseh skrbi.«

In pritlikavec Brincelj je pričel veselo plesati. No, Kocelj se mu je pa posmehoval od strani in se je neprestano muzal. Koclju pa se je naposled zdelo Brincljevih neumnosti zadosti. Zato ga je dregnil prav nemilo in mu rekel: »Nehaj, nehaj že enkrat! Čemu se ongaviš in spakuješ, da je že grdo? Saj imaš vso noč časa zadosti. Zdaj mi pa rajši povej, kam je odšel Vitranec? Rad bi vedel, ker nočem, da bi ga srečal sredi noči in sredi gozda. Ne rečem, da se ga bojim. A vse eno nočem, da bi ga zdaj-le srečal.«

»I, glejte ga! Jojmene, glejte ga!« je nenadoma zavriskal pritlikavec Brincelj. »Glejte ga — paglavca! Kako se še ščeperi, ker misli, da ima še vedno v žepu hudi pipec! O, zdaj-le sva pa prišla vkup, ti paglavec! Zdaj-le ti Brincelj povrne vse, kar je moral prestati moj lepi nosek zaradi tebe. O, kar pripravi se, paglavec! Zakaj prvi nos, ki ga odreže moj pipec, bo ravno tvoj nos. Kar pripravi ga, ker mi v roki pipec že strašno rogovili...«

»Beži, budalo — hopsasa!« je odvrnil Kocelj. »Ali ti nisem rekel, da se nikar ne spakuj? Povej mi hitro, za kar sem te povprašal! Prav nič nimam časa, ker se mi mudi k naši Jelici. Hopsasa, ali bo kaj?«

»Hehehe!« se je zagrohotal pritlikavec Brincelj. »Nosek mi daš prej, preden odideš od tod. Nosek mi daš, ker hoče tako moj pipec... Ali si ga že pripravil? Semkaj z nosom — ti rečem!« — In je navalil na Koclja; na vso moč je navalil nanj z odprtim pipcem. A Kocelj je kar okrenil z roko. Za vrat je zgrabil pritlikavca Brinclja. Zasukal ga je in ga je pritisnil k tlom. — »No, hopsasa!« je rekel Kocelj. »Kaj pa noriš? Ali sva se nemara tako pobotala? Glejte ga! Kako ti je hvaležen za podarjeni pipec! Nos mi hoče odrezati; zato mi ga hoče odrezati, ker sem iz Brinclja napravil junaka... Ti potvara nemarna! Čakaj, zdaj ti pa vzamem pipec nazaj. Piškavi nos ti odrežem in ga ponese s sabo na vas. Birtovemu petelinčku ga pokažem. In Birtov petelinček se bo čudil in ne bo nič več pel tako čudno: ki-kr-gii — hopsasa! Druge pesemce se bo naučil; zaradi tebe se bo naučil prav pametne pesemce... Čakaj me, potvara nemarna!«

»Pusti me, pusti me, Koceljček!« je tarnal in ječal pritlikavec Brincelj in se je na vso moč zvijal po tleh. »Saj nisem jaz kriv ničesar. Samo krvca je, ta huda krvca, ki mi je zavrela v žilicah. In pipec je, hudi pipec, ki se mu je zahotelo tvojega noska... Jojmene, pa potlačim krvco doli v pete in pipec potisnem v zadnji žep. Pa bo mir, Koceljček, resnično bo mir... Ti pa beži, Koceljček, če ti je ljub tvoj nosek! Pobegni, da se huda krvca zopet ne zbudi... Vitranec je doli ob robu gozda. Tam straži, da se nihče ne prikrade iz gozda. Nihče — in tudi ti ne, Koceljček! Zato pa beži in nikar ne hodi iz gozda! Tam preži Vitranec in te ulovi, Koceljček! V gozd se potuhni in pazi, pazi!«

Kocelj je tedaj izpustil pritlikavca Brinclja. Vstal je in se je obrnil proti gozdu. Na stezo je stopil, ki se je vila med nizkim rušjem tja doli, kjer se je blestel širni Krivi plaz v srebrnih mesečnih žarkih. Toda prestopil je samo desetkrat. Tedaj pa se je ustavil in se je obrnil nazaj. »Hej, Brinceljček — hopsasa!« je zaklical na glas. »Zdrav ostani in se dobro imej s hudim pipcem! A le glej, da ga boš sukal s pravim koncem, ko te pograbi Vitranec. Če ga ne primeš za pravi konec, se ti bo zgodilo, da te Vitranec ne nabije samo sto in prvič, ampak še sto in desetič in morda še celo dvestotič. Zato pa pazi, Brinceljček, da ne boš potem mene po krivem dolžil! Ali si slišal, Brinceljček? — Zdrav ostani — hopsasa!«

In Kocelj se je zasmel tam doli med rušjem. Naglo se je okrenil, pa je zdrvel po strmi stezi navzdol. Ustavil se je šele pri Krivem plazu in se je ozrl nazaj na mračno skalovje, ki je pod njim zevala široka Črna lopa. Videl ni več pritlikavca Brinclja, pač pa ga je slišal, kako je veselo in poskočno piskal na piščalko. »Hoj, pritlikavček Brin-

celjček — hopsasa!« se je smejal Kocelj. »To sem ga pošteno namazal zaradi pipcal! Pa bi rad videl, kako bosta jutri zjutraj orala z Vitrancem. Ne hotel bi pač biti v Brincljevi siromašni koži... Pa še pravijo — hopsasa — pa še pravijo, da raste osat v moji glavi. V Brincljevo glavo naj pogledajo! Tam pa še osata ne najdejo. Pre-teto sem jo pametno zaigral Vitrancu. Pa naj reče kdo, kar hoče! Zdaj pa res vidim, da z mojo pametjo ni tako, kakor mislijo ljudje na vasi. Skoro odkril bi se sam sebi. Seveda, Brinceljček se mi pa le smili. Dosti hudega sem mu napravil — hopsasa... A kaj hočem drugega? Naše Jelice pač ne morem pustiti kar tako v sili in potrebi. Zato pa sem moral napraviti vse to. Ni moglo biti drugače.«

Kocelj je zmajal z glavo in je skočil na široki Krivi plaz. Tekel je preko zmrzlega snega in drobnega peska in je skočil na drugi strani zopet med gosto rušje. Tekel je vso pot do samega črnega gozda in se ni ozrl niti na levo niti na desno. Ko pa je prispel v črni gozd, je pričel stopati počasneje. Poslušal je pozorno na vse strani, če bi nemara ne začul odkod glasu sirotne Jelice. A gozd je bil tako tih, da je Kocelj razločno slišal utripanje lastnega srca. Hotel je zavpiti in poklicati Jelico. Toda premislil se je še o pravem času. — »Čemu naj kričim?« je mislil Kocelj sam pri sebi. »Mogoče je nekje v bližini Anja Panja ali pa še celo sam Vitranec. Pa me pograbi... In potem naj pridem na pomoč naši Jelici, če morem! — O, najbolje je, da sem tiho in se potuhnem, da ne srečam Vitranca. Nekam čudno bi se pogledala, če trčiva drug ob drugega — hopsasa! Prikrivati se mu moram, če hočem odnesti srečno svoje pete iz tega gozda. Saj se bo jutri zadosti repenčil zaradi mene. Čemu bi se pa naj še nocoj repenčil? V jutru poiščem našo Jelico in v jutru premislim vse, česar bo treba. Samo, če bo zmogla moja kratka pamet — hopsasa? — No, hm, — v goščavo se splazim da tam prenočim. Lepša bo posteljica na mehkem mahu kakor pa na trdem Vitrančevem pogradu. Zato pa, zato — hopsasa...«

In Kocelj se je res splazil v goščavo. Pod široko bukvijo je iztaknil mahovito trato. Pa se je kar zleknil po njej. Klobuček je potisnil na oči in je pogledal skozi klobučkove luknjice v temo nad

sabo. »Lahko noč, Vitranec in Brincelj in ves svet — hopsasal« je vzdahnil. Še enkrat je zasopel; oči je zaprl in je zaspal.

8.

»Čindara — čindara!« je zazvenelo s košate bukve in je zapelo z radostnim glasom. Pisana sinica se je plazila ob deblu navzgor. Ustavila se je na vsaki grči; potrkala je s kljunčkom ob lubje; z debelo glavico je pokimala in je zapela z zadovoljnim, veselim glasom: »Čindara — čindara!« — Pa je plezala naprej in je mežikala na vse strani z drobnimi, živimi očesci. Ko je priplezala do prve veje, je naglo vzfrfotala. A ni odletela, ampak je sedla prav na konec košate veje. Za trenutek je pogledala preko gozda in je poslušala radostno ptičje petje, ki se je razlegalo po prostranem gozdu in je pozdravljalo krasno zagorsko jutro, ki se je šetalo po gozdu. In pisana sinica je videla tisto jutro. V drobnem srčecu jo je kar zbudla velika radost. Pa ni znala in vedela ničesar drugega — kar kljunček je odprla in je prepevala in ponavljala na ves glas: »Čindara — čindara...«

»Hopsasal« se je oglasil doli pod bukvijo Jankov Kocelj. Klobuček je dregnil z obraza in je odprl zaspane oči. »Kdo me kliče že navsezgodaj? Saj sem komaj pošteno oči zaprl... Pa me kliče nekdo in mi ne privošči spanja. Za ušesa ga bom, ker me ne pusti pri miru... Pa kdo je vendar, da ga ne vidim nikjer in ga samo slišim? Kdo je — hopsasa?«

»Čindara — čindara!« se je smejala sinica doli z bukove veje. Zagledala je Koclja, ki se je bil ravno dvignil in je stresal zaspanec z rdečega obraza. Pa je vedela, da ji nemara ne bo dobro, če ostane na tem drevesu in je tudi vedela, da bi bilo bolje, če je daleč proč od Koclja. Zato pa je pokimala z debelo glavico in se je zasmejala še enkrat prav glasno: »Čindara — čindara!« — Pa se je dvignila in je odletela z bukve kdo ve kam v prostrani gozd.

»O, glejte jo no — hopsasal« se je namuznil Jankov Kocelj. »Samo sinica je bila. V spanju sem pa mislil, da so prišli pome vojaki, da me zvlečejo nazaj v Vitrančevo ječo. Zato pa sem se tudi tako hitro prebudil, ker me je bilo v spanju nekaj strah. Ti prebita sinica, da me je tako preplašila! — No, pa saj je dobro, da me je prebudila tako rano. Zdaj pač najlaže poiščem našo Jelico. Pa ko bi le vedel, kam se je pravzaprav skrila? Ko bi le vedel, kje je spala to noč? — Poklicati je ne smem, ker me Vitranec takoj čuje in pride takoj pome... Hm, hopsasa! Poiskati jo moram in tudi najti jo moram. Zato pa je najbolje, da jo grem kar takoj iskat. Na tisto trato pojdem, kjer je delala oni-le dan teta Anjara Panjara svoj cigu — migu z vermicami, ki so jo pošteno zato opraskale. Saj res — hopsasal! Kar na tisto trato pojdem...«

Pa se Kocelj ni prav nič obotavljal. Oprtil si je malho in se je pričel plaziti skozi goščavo. Na pot se ni upal; zaradi Vitranca se ni upal, ki bi ga lahko srečal in pograbil na poti. Zato pa se je potuhnil v goščavo in se je prerival med grmovjem. Do tiste trate ni imel daleč. Kocelj je dobro poznal ves gozd in je zato hitel kar naravnost do tiste trate. »Tam gotovo čaka naša Jelica,« si je mislil. »Tam išče nesrečni zlati rogljiček in joče, ker jo je strah in ker ji ne pride nihče pomagat. V svojem strahu pa se ne upa niti s trate. Pa jo zdajle najdem. Vesela bo, ko me zagleda, in ves strah ji bo izginil...«

Kocelj se je preril skozi goščavo in je stopil na trato, kjer je bil izmaknil Anji Panji palčico z zlatim rogljičkom. Ozrl se je na vse strani — a nikogar ni bilo na trati. — »Čudno, čudno — hopsasa!« se je zavzel Kocelj. »Tu je ni... Pa sem bil tako trdno prepričan, da najdem našo Jelico tu na trati. A glejte — hopsasa! Nikjer je ni... O, morda pa se je prikrila v grmovje in spi, ker je še nekam zgodaj. Pokličem jo — prav po tihem jo pokličem, da me ne bo slišal Vitranec.«

In Kocelj je stopil do goščave. Dlani je prislonil k ustom, pa je klical polglasno: »Pst, Jelica, pst — hopsasa! Ali me slišiš? Kocelj sem, Kocelj, ki sem ti prišel pomagat, da najdeva preteti zlati rogljiček... Ali me slišiš, Jelica? Ali me slišiš — hopsasa? Takoj najdeva zlati rogljiček in ga povezneva teti Anjari Panjari na glavo, da bo imela enkrat mir... Oglasi se, Jelica! Kocelj te kliče. Zato pa se nikar ne boj in se oglasi brez strahu! Ali slišiš — hopsasa?«

A Kocelju ni nihče odgovoril. In nič drugega mu ni kazalo, kakor da je pričel iskati in iztikati vse okrog po goščavi. A Jelice ni mogel nikjer najti. Zato pa se je že pričel praskati za desnim ušesom in skrbelo ga je vedno bolj. — »Pa kaj bom napravil — hopsasa?« je premišljeval. »Tu je ni. A nekje v gozdu mora biti, ker ne more in ne sme domov. A kje naj jo najdem? Pač poznam dobro ves gozd in v vsakem grmu sem že urezal s pipcem šibico. A gozd je velik in ga ne prehodim, pa če se tudi ves dan klatim po njem... A kje naj najdem Jelico? Kje naj jo najdem? O, zakaj imam tako kratko pamet? Niti tega se ne morem domisliti, kje naj iščem in najdem sirotico. Pa sem se hotel že včeraj hvalisati, kakor da bi bil res že pameten. Pa nisem!«

Kocelj je izprevidel, da ne bo našel tukaj ničesar in da bo moral iskati kar od kraja po vsem gozdu. Pa vendar mu ni upadel pogum in je bil trdno prepričan, da bo Jelico kmalu našel. — »Tja doli do gozdnega porobja se prikradem,« si je dejal. »Nemara je Jelica tam doli. Splazila se je tja doli in gleda na vas in na hišo, kjer jo pričakuje njena tetica... O, saj res — hopsasa! Da mi ni že prej padlo v glavo! — Seveda, oprezen moram biti in imeti oči in ušesa odprta, da me nekje ne pograbi Vitranec ali pa Anjara Panjara. No, Anjare Panjare

se ne bojim, pa če je tudi stokrat čarovnica. Vitranec pa je vse kaj drugega. Zato pa se ga moram bati.«

In Kocelj se je res obrnil. Tiho, oprezno se je plazil med goščavo. Če je prišel do samotne trate, se je pa potuhnil. Na vse strani se je oziral in je oprezoval. A žive stvari ni videl nikjer; niti zajčka niti lisice. Samo veveric je videl dosti. Naglo so skakale preko trate in so brzele vse v isto stran. Pa niti na drevje niso skakale, ampak so se poganjale kar po zemlji naprej. — »I, glejte, glejte — hopsasa!« se je čudil Kocelj. »Pa kam vrve danes tako naglo? Tu je že spet ena... tam druga... tam tretja... in četrta... I, glejte — hopsasa! Pa ne, da jih je zopet začarala Anjara Panjara? Kliče jih k sebi, da bo delala z njimi svoj cigu-migu kakor oni-le dan, ko so jo pošteno zmikastile... Čudno, čudno — hopsasa! Pa kako more Anjara Panjara čarati, ko pa nima več zatega rogljička? No, to pa bi bilo vredno, da si ogledam. Samo, če bi vedel, kam hite vse te veverice? Pa če bi poizkusil? Kar za vevericami se zapodim in najdem Anjaro Panjaro. Nemara mi ne bo žal...«

Tri veverice so zbrzele mimo njega in se niti ozrle niso nanj. Kocelj pa se je kar obrnil za njimi. Seveda, dohajati jih ni mogel; a vse eno mu niso mogle zbežati tako daleč, da bi jih ne videl. In je šel za njimi dalje, vedno dalje v prostrani gozd. Prve tri veverice so mu že izginile izpred oči; a za njimi so priskakale druge in so se podile vse v isto smer. Kocelj pa se je čudil vedno bolj in ni mogel razumeti, kaj je padlo vevericam danes v neumne glavice. »Ha, kaj grede nemara na vojno — hopsasa?« je ugibal Kocelj sam pri sebi. »Kako ti drve! In koliko jih je! Podlasice so jih nemara poplašile, in zato so jim nemara napovedale vojno... Ali pa jih je res začarala Anjara Panjara. Pa bo zopet cigu-migu, da le kaj! Tisti cigu-migu bi pa jaz rad videl... Oj, hopsasa, veverice! Počakajte, ker grem z vami Počakajte — hopsasa!«

A veverice so skakale in bežale nevzdržno naprej. No, Kocelj se pa ni ustavil, ampak je hitel za njimi, ker je postajal vedno bolj radoveden. Daleč je že bil, daleč notri v zelenem gozdu. Zadnja veverica je že šinila mimo njega in zadnja veverica se je ustavila nedaleč pred njim. Na zadnje nožice je sedla; z gobčkom je pomigala in je zacvrčala presunljivo: »Cr-ce-cel!« — Pa se je obrnila in se je zagnala naprej — in z enim samim skokom je izginila v goščavi.

»Zdaj pa imam — hopsasa!« je zagodrnjal Kocelj nevoljen in se je ustavil. Odsopel se je in je pogledal, če pride nemara še odkod kaka veverica. Pa je ni bilo od nikoder. In Kocelj se je razhudil sam nase in se je nevšečno namrdnil. A tedaj je zaslišal nekje v bližini glasno stokanje. Prav razločno je bilo tisto stokanje, in Kocelj je vedel takoj, da nekdo kliče na pomoč. — »Hej — hopsasa!« si je dejal ves začuden. »Ali je Vitranec v bližini in brunda, ker ga je

nemara osa pičila? Ali pa je Anjara Panjara, ki jo je veverica s šapko pograbila za nos? — Oh, pa ni Vitranec, pa tudi Anjara Panjara ni. To je Jelica, ki je skrita nekje tod za grmovjem. Nihče drugi ne more biti kot naša Jelica. Poiščem jo takoj!»

Tisto milo stokanje ni utihnilo niti za trenutek. Kocelj pa je šel kar za glasom in niti ni gledal, če ga je grmovje prav neusmiljeno oprasnilo po licu. Bliže, vedno bliže je prihajalo stokanje, in Kocelj se je že prerinil skozi zadnji grm. Pa je obstal pod širokim drevesom in se je čudil, da kar prestopiti ni mogel več naprej. Tam pod drevesom, tam med travo je ležala Jelica. Ročice je imela iztegnjene proti nebu in je govorila z jokajočim glasom: »Tetica, tetica! Saj ni prišel angel ponoči pome. Pa sem mislila, da gotovo pride... O, zakaj ni prišel, ko sem ga pa vendar tako težko čakala? Noče me angel — tetica, tetica! Angel me noče... Mene hoče samo hudobna Anja Panja. Hoče pa zato, da umrjem tu v gozdu; ali pa me nemara še celo požre strašni volk... Zakaj mi nočete pomagati, tetica!»

In Jelica je povabila roke. Obraz si je zakrila z njimi in je zaplakala tako bridko, da se je Kocelju srce stisnilo. In Kocelj je dvignil pest; prav težko je zasopel in je skočil naprej. »Jelica, nikar ne joči!« je dejal in bi bil skoro z zobmi zaškripal. »O, da mi pride Anjara Panjara pod roke — hopsasa! Zdrobim jo, zdrobim, pa naj bo še tako debela — hopsasa! Kaj takega napravi sirotni Jelici! Kaj takega — hopsasa! — Jelica, ali slišiš? Nikar ne joči! Saj sem jaz tu. Kar poglej! Kocelj stoji pred tabo...«

Jelica se je zdrznila. Razkrila je obraz in je pogledala na Kocelja. Radost ji je šinila v lice in trudoma se je dvignila. »Ti si, Kocelj, ti?« je rekla vsa začudena. »Pa kako si me našel, Kocelj? Pa kako si

prišel iz črne ječe? — Oj, hudo je meni, Kocelj! Zlati rogljiček sem iskala, pa ga nikjer ne najdem... In Vitranec me je strašil... in Anja Panja tudi... Pa sem bežala — in strah me je v gozdu, o, tako strah! In lačna sem, Kocelj, in žejna, žejna...«

»O, če ni hujšega, pa ti lahko pomagam,« je rekel Kocelj. »Lakoto ti lahko preženem. Zato sem že skrbel, ko sem nasukal pritlikavca Brinclja, da je bil pisan in zelen po lepem nosku. In tudi studenec je blizu. Zato pa se ti ni treba ničesar bati... Da le hujšega ni bilo, Jelica! In da sem te našel, tako hitro našel! — Tu imava hrane za ves teden dosti. Pa boš prigriznila, hopsasa, Jelica!«

Kocelj je sedel kraj Jelice. Malho je snel z rame in je vzel iz nje kruha in svinjine. Jelica je molčala in je jedla hlastno, ker je bila vsa slaba od lakote. Kocelj pa jo je gledal od strani, ker je videl, kako je Jelica vsa prepadla. Zdržal se je in ni rekel v svoji jezici hude besede. Rekel je samo to-le: »Pa žejna si, sirotica! Veš, kar v klobučku bi ti prinesel vode. Pa ne morem, ker ima klobuček najmanj sto luknjic. A skozi luknjice teče voda — saj veš! Kar k studenčku te povedem in tam se sama napiješ vodice... Oj, Jelica, samo, da sem te našel! Veš, skrbelo me je zaradi tebe, strašno skrbelo. Zato pa sem tudi pobegnil iz ječe in sem zgnetel pritlikavca Brin celjčka, da je bil mehak kot testo. Pa ima zdaj, kar je iskal. O, Kocelja se bo še spominjal, in lepi nosek se mu bo pobesil do brade, če se me bo spomnil... A kaj hočem? Moralo je biti tako.«

»Pa kako si prišel iz ječe?« se je čudila Jelica. »Mislila sem, da boš umrl od strahu, kakor bi bila jaz kmalu umrla. Glej, pa nisi umrl, in tudi jaz nisem umrla.«

Kocelj je zamahnil z roko in se je zasmel. Pa je rekel: »No, no — tako hitro se pač ne umrje. Je pa že treba, da pride kdo drugi, da bi prestrašil mene. Vitranec in Brin celjček sta pač premajhna, da bi se ju Kocelj prestrašil. A kaj šele umrl zaradi njiju! Pa ti povem, Jelica, kako sem pobegnil iz ječe. Veš, zato ti povem, da se boš smejala in boš pozabila na vse, kar si morala prebiti v tem črnem gozdu. Kar poslušaj, Jelica!«

In Kocelj je sedel v travo kraj Jelice in je pripovedoval. Pripovedoval pa je tako lepo in veselo, da se je morala Jelica na ves glas smejati. Pa je pozabila na vse težave in je bila vsa vesela, da jo je Kocelj našel. Pregnala je bila lakoto in nič več ni bila trudna in slabotna. O, niti nožice je niso bolele nič več, in Jelica se je čutila tako močno, da bi lahko še ves dan romala po prostranem zagorskem gozdu. Poslušala je Kocelja in poslušala in se je smejala, kakor da bi bila doma pri tetrici in bi krmila svojo taščico z drobtinicami rume-nega kolačka. No, Kocelj pa je končal svoje pripovedovanje. Vstal je zato in je še rekel: »Tako je bilo — hopsasa! Zdaj mi pa ti povej, kaj si doživela in kako ti je bilo hudo. Obljubil sem prej-le, da se

znosim nad Anjo Panjo. Pa se tudi resnično znosim, ker si morala ti zaradi nje prebiti toliko bridkega. Kar povej mi, Jelica! Vse mi povej, da bom še bolj hud na tisto Anjaro Panjaro in se še huje znosim nad njo. Pa ji bo gorje — hopsasa!»

— No, Jelica se ni obotavljala, ampak je povedala vse, kar se ji je bilo dogodilo. Kocelj pa je poslušal in je kuhal silno jezico v svojem srcu. Kar pest je stiskal in je godrnjal nerazločne besede. Ko je pa Jelica končala, je skočil na noge. Cepetnil je z nogo in je še enkrat stisnil pest. Pa je rekel ves razdražen: »Teta Anjara Panjara — hopsasa! Nisem verjel, da ste tako hudobni. A zdaj vidim, da je ni hudobnejše stvari na svetu kakor ste vi, teta Anjara Panjara — hopsasa! Zato pa se znosim nad vami, strašno se znosim. Prekanjen je pritlikavec Brinceljček, a jaz imam malo pameti v glavi in sem zabit kot mogoče nihče na vasi. A vendar sem se znosil nad pritlikavcem Brinceljčkom. Pa se znosim tudi nad vami, teta Anjara Panjara — hopsasa! Saj vi niste tako prekanjeni, kot je pritlikavec Brinceljček. Pa ne bom imel težkega posla z vami. Zato pa počakajte, teta Anjara Panjara — hopsasa!»

»O, ne bodi hud, Kocelj!« je prosila Jelica. »Veš, bojim se te, če si hud. Strah me je in skoro se te ne upam pogledati. Zato pa ne bodi hud, Kocelj! Lepo te prosim... Pojdiva rajša naprej, da mi pokažeš studenček. Žejna sem, Kocelj, tako jako žejna!«

»Saj res!« se je domislil Kocelj in se je nasmejal sredi svoje velike jezice. »Pa sem skoro pozabil. Kar pojdiva! Saj ni daleč do studenčka. Za tretjim grmom žubori... Kar pojdiva! Kaj hočeva delati tu kaj? Hm, morava že kaj uganiti, da prideva enkrat iz tega preklicanega gozda. Pa če sediva tu, ne prideva nikamor... Kar pojdiva!«

Pa sta res šla skozi goščavo in sta prišla do studenčka. S prgiščem sta si zajela mrzle vodice in sta se napila. Potem pa sta šla dalje, dalje v prostrani gozd. Zakaj Kocelj je bil misli, da morata na trato kraj kolovozne poti in še enkrat preiskati vse, da najdeta izgubljeni zlati rogljiček. — »Če bi vedel, kje stoji domovanje Anjare Panjare, bi šel kar k njej,« je govoril Jelici spotoma. »A skrito je tisto domovanje, da nihče ne ve zanj... Prej-le

so drvele veверice vse v to-le smer. Strašno dosti jih je bilo. Ne lažem, če rečem, da sem jih naštel najmanj sto. O, gotovo jih je Anjara Panjara začarala in jih je poklicala k sebi. Da me ni zmotil tvoj glas, bi bil šel za njimi, pa bi bil iztaknil domovanje Anjare Panjare. Tako pa ni nič... Treba si bo izmisliti kaj drugega, treba — oj, hopsasa!»

Kocelj je umolknil hipoma in se je ustavil. Zakaj tam v goščavi je glasno zašumelo, in še preden je Kocelj utegnil pomisliti, že je skočila iz grmovja veверica. Zasukala se je naglo, ko je zagledala dečka in deklico. Škrpetnila je na glas in se je zapodila na visoko bukev. — »O, glej jo no!« se je začudil Kocelj. »Ta pa prihaja iz one strani, kamor so bile brzele vse veверice. Hm, nemara jo je Anjara Panjara zapodila, ker se veверica ni znala pošteno vesti. Hm, nemara — hopsasa... Dobro bi bilo, če bi jo človek ujel in jo povprašal po vsem tem. In jo tudi povprašal po domovanju Anjare Panjare... Če bi poizkusil in bi jo ujel? No, Kocelj, no — hopsasa!«

Pa se je Kocelj kar zasmel. Skočil je k bukvi in je splezal nanjo. Tam gori pa se je potuhnil med vejevje in je prežal. Jelica se je čudila in ni vedela, kaj Kocelj namerava. Sedla je v travo in je tiho čakala, kdaj pride Kocelj z drevesa. Pa ni čakala dolgo časa. Zakaj hipoma se je oglasilo tam gori na bukvi glasno prasketanje in lomastenje. In zavrnil je tudi Kocelj na ves glas. Veje so zašumele in so se stresnile na vso moč. In kakor bi trenil, je priletel na trato sam Kocelj in je telebnil na tla. A ni obležal, ampak je skočil naglo na noge in je rekel ves zasopel: »Imam jo, Jelica, imam jo — hopsasa! Glej, za vrat jo držim, da se niti gane ne in brca samo z nožicami... Ali jo vidiš, Jelica? Veверico imam — ulovil sem jo na bukvi, z roko sem jo zgrabil — hopsasa! In bila je moja... Na veji sem jo čakal; k deblu sem se pritisnil, da me ni opazila. Pa sem vedel, da pride mimo mene. In res je priskakala navzdol. Šiniti je hotela mimo mene, pa sem jo kar zgrabil za vrat... Glej jo, Jelica, veверico poglej!«

Jelica je gledala veверico, ki jo je držal Kocelj za vrat in je neprestano brcala z drobnimi nožicami. Smilila se ji je živalca; zato pa je prosila: »Izpusti jo, Kocelj! Glej, kako je vsa preplašena in obupana! Zato pa jo izpusti! Čemu ti bo veверica?«

A Kocelj je zmajal z glavo in ni rekel besedice. Odvezal si je svoj pas; zanko je napravil in jo zadrnil. Zanko pa je dejal veверici okrog vratu; močno je zadrnil pas in je spustil veверico. Veверica je skočila in je hotela pobegniti. A mogla ni nikamor, ker jo je držal Kocelj močno na pasu. Skakala je nemirno med travo sem in tja; cvrčala je obupno in je mežikala s črnimi, svetlimi očesi. A Kocelj se ji je smejal in je bil ves zadovoljen. Pa je rekel Jelici: »Zakaj sem jo ujel, vprašaš? Samo zato sem jo ujel, da nama pokaže pot do domovanja Anjare Panjare. Saj jo potem izpustim. O, nočem,

da bi jo mučil. Samo pot naj nama pokaže, pa bo vse dobro... I, glejte — hopsasa! Pa kje ima svoj košati rep? Nima ga, resnično ga nima... Ves rep ji je postrizen, da je tak kot repič tiste miške, ki ti je bila ono noč ukradla tvoj lep zobek. Pa kdo je ostrigel sirotno veverico? I, menda vendar ne sama Anjara Panjara? Glejte! Pa si pomagaj, če si moreš — hopsasa!«

In Kocelj se je čudil, na vso moč se je čudil in je gledal siromašno veverico. Pa je zmajeval z glavo tako dolgo, dokler ni priskakala iz grmovja druga veverica in je obstala za trenutek pred dečkom in deklico. Kocelj jo je pogledal, pa je tlesknil z dvema prstoma. »Glej, glej!« je rekel Jelici. »Tudi ta veverica ima ves rep ostrižen. Pa kdo striže danes veverice in čemu jih striže? — Rečem ti, Jelica, da dela to samo hudobna Anjara Panjara, pa si ji prav nič ne smilijo nedolžne živalce... Zato pa je prav, da iztaknem domovanje košate čarovnice in ji povem, kar ji gre... Veverica z ostriženim repkom! Ne zaobračaj tako hudō oči in ne boj se ničesar! Saj ti ne storim hudega. Le lepo me povedi do Anjare Panjare, in jaz jo povprašam, čemu ti je ostrigla lep repek. O, kar pridna bodi, veverica! Saj morda boš imela še danes repek ves košat. Čarati zna Anjara Panjara, in jaz jo nasučem tako, da ti zraste zopet lepa in mehka dlačica na oskubljenem repku. Le meni verjemi, veverica, in bodi pridna! Tudi jaz imam račun z Anjaro Panjaro, velik in pošten račun — hopsasa! Le vodi me, le vodi, veverica! Saj gre za tvoje dobro...«

»Cr-ce-cel!« je zaškrtnila veverica in je pokazala bele zobke. Naglo je skakala naprej in se skoro ni zmenila za pas, ki jo je imel nanj navezano Jankov Kocelj. Koclju pa se je zdelo, da ga veverica razume. Zato pa se je zasmel in je tekel urno za veverico, ki ga je vodila tako lepo do domovanja hudobne čarovnice Anje Panje...

FR. ROJEC:

Vinske gorice.

ladko zveneči sta ti besedi, toda predmet, ki ga označujeta, se mi zdi podoben vabljevemu cvetičnemu grmu, pod katerim se skriva strupeni gad. Kdor se lahkomišljeno in neprevidno približa grmu trgat zale cvete, ga gad lahko piči in umori s strupom. Tudi z vinskih goric, ki se nam tako prijazno svetijo s svojimi pisanimi pobočji v žareči solčni svetlobi, prihaja z vinom med narod smrtno zlo.

Lep in užiten je trtni sad. Ko pa se sok grozdnih jagod izpremeni v prekisano pijačo, je ta že zastrupljena z alkoholom. Znano je, koliko škode, sramote, bolezni in prezgodnjega umiranja povzroča alkohol med preprostim ljudstvom in med pripadniki boljših stanov povsod po naših vaseh in mestih. Sam naš dobri kralj Aleksander je po nekolikokratnih obiskih divnih slovenskih pokrajin spoznal njegov pogubonosni vpliv na naš narod in izrekel pomembno obsodbo, rekoč: »Slovenija bi bila raj, ako bi ne imela toliko pijancev!«

Slovenska mladina, ki si dovezeta za vsestranski napredek in hočeš z vnemo delati za boljšo bodočnost svojega naroda, dobro si zapomni te blagohotno karajoče besede skrbnega vladarja in jih povsod uvažuj v odstranitev škodljivih in nečastnih razvad med narodom!

Doma sem na Dolenjskem, kjer se začenjajo prve vinske gorice. Ondotna največja vinska gora je Lisec in je oddaljena eno uro hodá od moje rojstne vasi. Na tej gori je imel tudi moj oče svoj vinograd s hramom, a zdaj je last mojega brata. V svojih deških letih sem bil večkrat v vinogradu in videl, kako se trta obdeluje, grozdje prideluje in iz njega napravlja vino. Vsa ta dela sem tudi sam pomagal izvrševati. Najprijetnejše vinogradnikovo opravilo je seveda spravljanje grozdja ali trgatev. Takrat ima vsak delavec na razpolago belega, rumenega in črnega grozdja, kolikor se mu ga poljubi.

V tistih letih je trta na Lisca dobro rodila in v našem hramu je bilo vina vedno dovolj za domače potrebe, če ni med letom zadela vinograda kaka vremenska neizgoda. Od mojega doma se kaj lepo vidi na goro, ali vesel nisem mogel biti ob pogledu nanjo, ker sem vedno in vedno moral slišati o novih nesrečah in nadlogah, ki so izvirale po opojni pijači z Lisca in z drugih vinskih goric.

Naš sosed je imel veliko posestvo in več otrok, ki smo z njimi živeli v prijateljstvu. Sosed pa se je vdal pijančevanju, se je hudo zadolžil in sodišče mu je prodalo posestvo s hišo vred. Ubogi otroci so morali oditi po svetu za delom in zaslužkom.

Pozneje sem bival čez dvajset let v gorenjskem mestu. Poznal sem tam vse ljudi daleč okrog in vedel za vsakega, s kakim poslom se peča in kako živi. Tam jih je bilo mnogo obojega spola, ki so v obilici uživali alkoholne pijače in vsi so še mladi kmalu pomrli. Zaradi pijančevanja so popolnoma izmrle v nekaj letih kar cele družine.

V sorodstvu smo imeli dijaka, ki je bil jako nadarjen. Kazal je veliko veselje in odlične zmožnosti za razne umetnosti. Opravičeno smo se nadejali, da postane velik in slaven mož v čast in ponos vsega našega naroda. Ta nada bi se nam bila tudi izpolnila, ako bi ne bilo na svetu nesrečnega alkohola.

Po dovršenih šolah je usoda zanesla našega mladega sorodnika kot uradnika v vinogradno pokrajino na Dolenjskem. Tamkajšnji novi znanci in prijatelji so ga zvalili v gostilnico v pivsko družbo, ki se ji je kmalu vdal s telesom in z dušo ter veselo in lahkomišljeno popival z njo. Slabe posledice niso izostale. Začel je propadati duševno in telesno. Domišljija ga je polagoma zapuščala in v nekaj letih že ni mogel misliti skoro na ničesar drugega kakor na gostilnico in na neslane nerodnosti, ki se dogajajo v njej. Postal je nezmožen za vsako samostojno duševno delo. Kot dijak je bil spisal in obelodanil več že precej dobrih pesem in črtic, a zdaj bi več ne mogel sestaviti niti dobre šolske naloge za osnovno šolo. Tudi njegov nos vedno bolj očitno kaže in naznanja v svet, da mu je lastnik neozdravljivo obolel na alkoholnem zastrupljenju.

Sedaj trta na Liscu več ne raste in ne rodi kakor nekdam; posebno v vinogradih v spodnjih vrstah pri gozdih je v zadnjih letih popolnoma opešala in se posušila. Dandanašnji se tam razprostirajo pašniki in senožeti, hrami in zidanice pa so se večinoma podrle in izginile z zemeljskega površja, ker jih gospodarji niso popravljali. Tudi vinograd mojega brata leži v spodnji vrsti in ga je zadela tista usoda kakor njegove sosede. V zgornjih vrstah je zemlja bolj rodovitna; tam nekateri vinogradniki nadomeščajo domačo trto z ameriško. Toda tudi ta se kmalu naveliča naše zemlje in našega solnca ter začne hirati. Zato je tudi v zgornjih vrstah opuščenih mnogo vinogradov, a številni lastniki so jih prodali, ker se jim ni zdelo vredno truda in stroškov za obnovitev z ameriško trto.

Hlapci in deklet, delavci in delavke se družijo v zakone in večinoma ti pokupijo opuščene vinograde v zgornjih vrstah, jih nasade s krompirjem, koruzo in fižolom, zidanice pa prezidajo v pripravna stanovanja. Tako se vinogradi počasi umičejo novi dolenjski naselbini. Bog jo blagoslovi!

Vkljub tem neugodnim dejstvom za vinsko trto ne zmanjka vina v naših krajih na Dolenjskem in drugod. Ako nočejo več roditi domače gorice, vino dovažajo od drugod. Ker pa vem, da tudi tuje vino kakor domače s svojim alkoholnim strupom provzroča povsod med

našim narodom le nove nesreče in sramoto, sem si že večkrat želel, naj bi se trta povsod posušila, naj bi po goricah namesto nje sadili krompir, sočivje in druge užitne sadeže, ali pa da bi začeli tudi pri nas napravljati vino brez strupenega alkohola, kakor to delajo že v mnogih drugih naprednejših državah.

Dr. F. ZBAŠNIK:

Prijatelja.

Gregec in Francek sta bila velika prijatelja. No, bila sta soseda in potemtakem ni bilo čudno, da sta bila vedno skupaj. Odkar sta brez tuje pomoči kobacala po zemlji, skoro ni bilo videti enega brez drugega. Ali je bil Francek pri Gregčevih ali Gregec pri Franckovih. Ločila sta se samo takrat, kadar so enega ali drugega poklicali k jedi, in pa zvečer seveda, ko je bilo treba iti spat. Komaj pa sta zjutraj oči odprla, sta se že ozirala eden po drugem. Ker še nista bila zadosti stara za šolo, sta se po cele dneve skupaj igrala. Pač se je dostikrat zgodilo, da sta se kaj sporekla. Časih se je morda celo zgodilo, da sta se malo sprijela ali da je eden drugega v svojem srdcu oplazil s svojo majhno ročico preko glave, toda večjih posledic to ni imelo nikoli. Nekaj časa sta se po takih dogodkih grdo držala drug na drugega, pa je bilo kmalu zopet dobro. Več kot četrt ure ni nikdar trajalo sovraštvo med njima.

Nekega zimskega dne je pritekel Gregec bos preko snega k Franckovim. Res ni imel daleč, a sneg je sneg!

»Otrok božji, ali te nič ne zebe, ko si bos?« se začudi Francova mati. Gregec pa se moško odreže: »Kaj bi me zeblo! Saj imam kožuh!«

»I saj res! Glej, glej, nisem precej opazila! Kje si ga pa dobil?«

»Naredili so mi ga iz očetovega, ki je bil star in strgan!«

»A tako! No, zate bo pa še dober, še! Zdaj razumem tudi: če imaš kožuh preko pleč, te seveda tudi v noge ne more zebsti! O ti

Gregec ti, kako si pameten! Pa lep si v kožuhu, lep! O ti božja pomagalka! V kako razstavo bi te človek poslal!...«

Toda pokazalo se je kmalu, da se Gregec ni prišel samo s kožuhom ponašat, temveč tudi še z nečem drugim. Stopil je k peči, iz česar je bilo sklepati, da ga vendarle malo zebe, pa izvlekel iz edinega žepa, ki ga je imel ob desni strani zunaj na kožuhu prišitega, kos belega kruha in pa debelo rdeče jabolko, katerega lepi vonj je Francka kar zaščegetal po nosu.

»Boter so mi prinesli!« se je pohvalil Gregec, ne da bi ga bil kdo vprašal in začel slastno jesti. Zdaj je vgriznil pogačo, zdaj jabolko, da so se Francku kar sline cedile. Ta je od začetka pričakoval, da se ga Gregec spomni in mu odstopi malo od svoje bogate južine. Čemu bi bil sicer prišel sem jest, ko bi bil lahko doma pojedel! Toda Gregec je jedel in jedel in pri tem pogledaval Francka, kakor bi mu bil hotel reči: »Vidiš, kako se meni dobro godi!« A da bi mu bil kaj odstopil, to mu ni prišlo na misel. Ubogi Francek je imel zdaj lepo priliko spoznati, kakšni so prijatelji. Dokler ni treba, da bi ti kaj dali, so sladki in prijazni, če pa bi morali v dejanju pokazati svoje prijateljstvo, so gluhi in slepi!

No, Francek je še vedno po malem upal, da se Gregcu omehta srce. Mislil si je: »Ko se sam naje, ponudi pa tebi, kar mu ostane!« Toda Gregec se ni menil za Franckove tihe želje, dasi jih ni bilo težko zaslutiti. Jedel je naprej in še nalašč je menda prav cmokal, da bi bilo Francku tem huje. Ta si ni mogel naposled drugače, nego da je prijatelja zaprosil: »Gregec, daj meni malo!«

Gregec pa se je obregnil: »Kajpak! Saj še zame ni zadosti!« »Samo enkrat naj ugriznem v jabolko!« je iznova poprosil Francek. Bilo je zadnji čas, zakaj pogača in jabolko v Gregčevih rokah sta se kar topila. Gregec pa, da bi mu ne bilo treba odgovoriti, je hlatal še bolj in naposled zmašil, kar je še imel, vse skupaj v usta ter z napihnjnimi lici odbežal proti domu, ne da bi se bil poslovil.

Francek je žalosten vprašal mater: »Mati, oh, zakaj pa meni ne prinese nihče pogače in jabolka?«

»Boš že še tudi ti kdaj kaj imel, česar ne bo imel Gregec! Kar tiho bodi! Kolo sreče se obrača!« ga potolaži mati.

Francek je res umolknil. Ali po tihem je razmišljeval o tem, kako lepo bi bilo, če bi se nenadoma odprla vrata, pa bi stopil kdo v sobo in mu ponudil kolača in jabolka ali še celo pomaranč. To bi jedel! Gregcu pa ne bi dal nič, prav nič!...

Francek in Gregec sta bila že oba na vse to pozabila, ko je prišel Gregec zopet k Francku v vas. Naletel je baš, ko je držal Francek v roki velik kos kruha, namazanega z medom. Neka materina znanka nekje od daleč se je bila zglasila in prinesla s seboj lep kos čebelnega satja, napolnjenega z medom. Francek prej še nikoli

ni jedel medu, zato mu je zdaj še bolj ugajal. Gladil se je z dlanjo po prsih in trebuhu in venomer vzklikal: »Mmm, kako dobro, kako dobro! Mmm!...«

Gregec je rdel v obraz, ko je to gledal, in nemirno prestopical sem in tja. Tudi on ni še nikoli pokusil medu, a to je slišal praviti, da je med sladek in strašno dober. Požiral je sline in pretepsti bi se dal, ko bi smel le enkrat vgrizniti v kruh, ki je šel Francku tako jako v slast. V srcu se mu je budila zavist in najrajši bi skočil tja in iztrgal Francku iz roke sladko reč pa zasadil zobe vanjo. A vedel je, da kaj takega ne sme storiti. Povrh se je pa še spomnil, kako ga je Francek prosil tistikrat pogače in jabolka, pa mu ni hotel ničesar dati! Kesal se je zdaj, da je bil takrat tako trdosrčen. Če bi bil on tistikrat Francku dal, pa bi bil zdaj tudi Francek njemu! No, pa morda mu da vse eno pokusiti! Morda Francek na tisto nič več ne misli ali pa mu je celo odpustil!

In Gregec je začel pokašljevati, da bi na ta način obrnil Franckovo pozornost nase. A Francek je dobro vedel, da je Gregec tukaj, vedel tudi, kake muke trpi in kake želje ga navdajajo. In morda je prav zaradi tega še bolj ponavljal: »Mmm, kako je to sladko, kako je to sladko! Med je pa res dober! Najboljše na svetu!«

Francku je bilo res dobro, Gregcu pa strašno hudo. Čim dalje nemirneje je stopical sem in tja in z očmi je požiral to, kar je požiral Francek z ustmi. Toda od tega ni dosti imel. Nasprotno, le še huje mu je bilo. Imel je občutek, da skoprni, če si ne uteši želje. A kako, kako? Preudarjal je, pa ni vedel, kako naj bi začel. A naposled, ko ni mogel nič več strpeti, stopi za korak proti Francku in ga s tresočim glasom zaprosi: »Francek, daj mi pokusiti, da bom vedel, kakšen je med!«

Francek pa je menda samo čakal na to, da dobi priliko za maščevanje. Pogledal je očitajoč Gregca, nagnil glavo na levo stran in pokimovaje z njo oponašal Gregcu: »Saj nisem neumen! Ali si ti meni tistikrat kaj dal, ko sem te prosil pogače in jabolka?«

Gregec je postal še bolj rdeč. Videlo se je, da ga je sram in da ne ve, kam bi se dal. Ni manjkalo dosti, da se ni razjokal. Takrat pa mu priskoči Franckova mati na pomoč.

»E, daj mu, daj, malo!« začne prigovarjati Francku. Francek si je pomišljal nekoliko. Stvar se ni prav ujemala. Oči so se mu razširile in dvomeč je vprašal mater: »Ali navzlic temu naj mu dam, da on meni nič ni dal?«

»Navzlic temu! Ako Gregec ni kdaj kaj prav storil, ga v tem ne smeš posnemati, ampak moraš gledati, da boš boljši od njega,« ga pouči mati.

Francek tega ni posebno dobro razumel, a to je vedel, da mora mater slušati in da je gotovo vse prav, kar mu mati veli. Stopil je

k njej, ji pomolil tja svoj kos in rekel: »Nate, mati, pa vi odrežite za Gregca!...«

Gregec se je ves srečen oblizaval, ko je okusil med. Ko je potem odhajal domov pobahat se, kaj je pri sosedovih dobrega jedel, je obljubil Francku: »Oče pojde ta teden na semenj in mi prinese lecta. Tudi jaz bom tebi dal!«

In Gregec je držal besedo! Prinesel mu je celega konjička iz lecta. Od tistih dob sta se Gregec in Francek še bolj rada imela. Bila sta si poslej prava, resnična prijatelja — ne samo po imenu. In še dandanes, ko sta že velika, če treba, z veseljem drug drugemu postrežeta in si pomagata v vseh stiskah in nadlogah.

Dan.

*Tam za poljem, za gorami
vzdramil se je mladi dan,
belca — solnce je zajahal
k nam na rosno plan.*

*Ni povprašal, ni potrkal,
ko je v sobico temno
prišel k meni in podal mi
belo je rokó.*

*Vstal sem in slonim ob oknu
in pošiljam lep pozdrav
solncu jutra in zelenju
venčanih daljav.*

Franjo Roš.

IVO TROŠT:

Zamena.

ali Zorko je bil svoji mamici prava pokora, vendar ga je imela rada. Vse je hotel vedeti, vse umeti, kar ni bilo treba, vse imeti, kar ni bilo zanj, vse storiti, česar bi ne smel. Komaj da je zlezal v prve hlače, že je posnemal očeta, kako seka drva, brata, kako prižiga cigarete, sestro, kako pometa, mamo, kako ukazuje v hiši. »Ti moj nepridiprav nagajivil« je zdihovala mamica in opominjala sinka, naj vendar miruje vsaj za hip, za hipec. Zaman! Zorko je hotel z bratom v gozd, z očetom slamo rezat, s sestro na njivo žet in mami pomagat pri kuhi. »Samo tebe da bi kdo gledal neprenehoma! Ali ne vidiš, koliko imam posla?« Tako ga kara mamica in čaka, kaj si poslej izmisli in ukrene kot živo srebro nemirni Zorko. Ni bilo treba dolgo ugibati, ne čakati.

»Mama, mamica, dovoli, prosim, kopat se pojdem. Tamle v luži ob cesti lovi sosedov Ivan žabe. Pomagal mu bom in morda še sam ujamem katero.« Mama odkima, a sinko je ne neha nadlegovati, dokler si ne umisli vsekakor še kaj bolj neprilичnega. Nič nujnejšega mu ne šine v glavo, nego da mora nositi goreče oglje z ognjišča v škafo pod sklednikom v kuhinji. »Hojla! To bo čvrčalo živo oglje v vodi, kakor bi cvrli slanino!« Mama zopet odkima. Ali dečka to ne oplaši. »Samo enkrat, mamica, samo enkrat naj nesem, pa samo en ogelj, en ogeljček v vodo! Prosim! Ne bom se spekel, ne užgal. Boš videla!« Mamica ni hotela tega videti. Niti oči ni dvignila od šivanja. »Samo reci, mamica, prosim! Saj ni težko reči: da! Pojdem takoj in se vrnem, mamica-a-a! Ali čuješ?« Zaman se je trudil deček. Nekaj časa molči, potem pa nadaljuje bolj sam zase: »Kako lepo je mamici na svetu! Kar zapove, se mora zgoditi, kar prepove, se ne sme. Oh, ko bi bil jaz mamica, samo en trenutek mamica.«

Mamica se na glas nasmehne na to modrovanje, a ne reče niti besedice. Zorku je že skoro dolg čas, ker se mama ne pogovarja z njim. »Pa reci kaj drugega, mamica, če nečeš reči: da!«

Mamica se mirno oglasi: »Učiva se štetil!« Zorko se nevoljno namrdne v stran brez odgovora, mama pa nadaljuje: »Imenuj prste na roki! — Dneve v tednu!« Od nikoder glasu. Mama meni, da je sedaj-le vendar trenutek, ko bo miroval njen nagajivi Zorko. Zmotila se je. Deček nadaljuje prejšnji samogovor o sreči dobre mamice, ki naredi, kar hoče, opusti, kar noče, vse najbolje je in najslajše pije in kolikor ji je všeč. »Oh, ko bi bil jaz mamica! Samo pol ure, pol urice da bi bil jaz mamica!«

Nič posebno ni več pazila na dečkovo čenčanje; mudilo se ji je za delom. Šele pozneje, ko je dečko vpil in jo nadlegoval z vpitjem

skoro na uho: »Samo pol urice naj bom jaz mamica! Nič več! Pol urice, mamica! Ali še ne čuješ?« Mamica ga je čula in dejala: »Še prej nego v pol uri bi bil sit mamine sreče, Zorko! Verjemi!«

»Ne, ne, mama. Le poizkušajva!« hiti mali neugnanec.

»Pa poizkušajva! Ali vedi, da boš prej nego v pol urici želel biti sedanji Zorko, pa bo prepozno!«

»Ne bo ne! Le začniva!«

»Jaz sem Zorko, ti pa mamica.«

»Dobro, dobro!« tleskne deček z rokami. Pogleda mamo rado vedno, lice se mu razjasni ob misli na bližnjo srečo: »Sedaj, sedaj moraš ti mene slušati, veš! Ti si Zorko!« zapreti deček mamici s prstom, kakor je često videl prej njo.

»Slušati, kakor je navajen Zorko,« popravlja mama.

»Ne, ne! Sedaj je drugače,« hiti sinko in pomišlja, kako bi si pomagal iz zadrege, zakaj vedel je, da ni slušal mamico nič rad in ne prepogostoma, vendar pristavi: »Sedaj sem jaz mamica.«

»In jaz Zorko,« ponovi ta mirno iznad svojega dela.

»Dovoljujem ti, da greš s sosedovim Ivanom loviti žabe.«

»Nel!« je bil kratek odgovor.

»Zapovedujem ti: moraš!«

»Še manj! Ali hočeš, da se sedaj zaženem v jok kakor ti? Ali meniš, da je danes mamica drugačna kot druge dni? Ali je Zorko drugačen? Ali bi ti poznal drugačno mamico? In mamica drugačnega Zorka? Oh, srčno rada, pa ga ni, nil!«

Deček vidi, da je vse izgubljeno, vendar se še poizkuša rešiti: »Na polje pojdi pomagat žet!«

»Ali bi šel ti, ko bi ti ukazala mamica?«

»Prej sem silil, pa si mi branila.«

»Sedaj siliš ti, a brani se — neposlušni Zorko.«

»Pojdi nositi oglje v škaf pod sklednikom.«

»Ali bi šel ti, ko bi ti ukazala?«

»Prej sem silil.« — »A jaz se branim, kakor se povsod upira, kdo? Zorko!«

Dečku silijo solze v oči; hudo se je urezal in ujel.

»Čakaj, no, da ti pomagam,« se nasmeje mati, »pomagam še naprej. Zorko je časih tudi siten. Danes sem jaz Zorko, veš? Zato pa prosim, da mi zašiješ te-le — Zorkove — hlače.« Deček se boječe umakne, ko padejo mami iz rok pred njega njegove še nezakrpane hlače.

»Mamica, sedaj-le pojdi pripravljati večerjo. Oče se vrne z dela, brat iz gozda, sestra z njive in — Zorko bo tudi lačen. Le hiti! Solnce se ozira že po domačih gričih, kakor da se mu mudi spat.«

Zorko zajoče. Mamica pa ne neha: »Treba bo pomolzti kravico, nadojiti telička; tudi pujski se oglašajo in kužek na dvorišču se ozira od prazne sklede. Žuri se, žuri, mamica!«

»Nič več ne maram biti mamica!« zavpije deček ves v solzah. Kako naj vse to izvrši, ko je majhen, ko ne more!

»Oh, mamica, mamica!« zdihuje deček — prejšnji Zorko — in ihti, zakrivaje si lice z maminim predpasnikom. In mama obriše solzne oči svojemu ljubemu nagajivčku. Saj ga slej ko prej srčno ljubi.

Nina, nina . . .

Nina, nina, nina —
bel golobec, črna petelina —
kljunček eden, dva.

Angel božji
zibki v znožji
se smehlja . . .

Nana, nana, nana —
zibka, v zibki Dana.
Kdo je k njej prišel?
Bel golobec, ne grebenček,

angel sam ji nese venček,
okrasi zibel . . .
Nina, nina, nana —
sladko spi že Dana!

Fr. Žgur.

MARIJA JANA:

Moji prijatelji.

aj različna je moja prijateljska družina. Ko bi jo poznali, bi jo občudovali. Ker pa smo mi bolj daleč od sveta in je težko priti do nas, še težje pa bi mi bilo od tod pokazati vsakega mojega prijatelja širnemu svetu, zato bodite pridni in poslušajte!

VRABČKI KRADLJIVČKI.

Polagoma, a vendar hitro sta se poslovila od nas rožnato poletje in rumena jesen. Pozdravila nas je sključena starka zgubanega obraza, belih las in motnih oči. Z rožnatim poletjem pa so se od nas poslovile rožice, ki so nas napajale z vonjem, in drobne naše ptičke pevke so odletele v kraje, kjer ni zime, kjer je večna pomlad.

Le vrabčki, zvesti vrabčki so ostali pri nas. Pa ne bi imel človek rad teh malih kričačev, ki prilete vsak dan na moje okno? Pa bi človek sovražil ubožce, ki se tresejo od mraza in lakote? Vedno mi trkajo z drobnimi kljunčki na okno, češ: »Odpri nam, zebe nas! Daj nam kruhka za naše lačne želodčke!«

Res bi moral imeti človek kamen namesto srca, da se jih ne bi usmilil. Napravila sem jim na oknu na hodniku imenitno kosilo in takoj smo bili prijatelji. Vsak dan prilete na hodnik in navadno pozobljejo vse, kar jim pripravim. Kako sem vesela, kadar se hladi na hodniku Belkovo kosilo! Že ga vrabci oblegajo kot močno trdnjavo, ki se polagoma vdaja in izginja — v lačne želodčke.

Pa koliko jih je vedno! Pet, deset... kakor pač nanese čas. Hvalježni pa znajo biti vrabčki, pa prav zares! Prav dobro vedo, da drže v mojo sobico vrata s hodnika, in ker me vedno vidijo s sosedove strehe, ko hodim v sobo, so premišljali in premišljali, kako se mi naj zahvalijo za izkazano prijateljstvo. Videla sem, kako se je na sosedovi strehi zbrala vsa vrabčja družina k važnemu posvetovanju. Zborovali so dolgo, dolgo. Kar vidim, da se odloči eden, ki je bil videti najbolj možat, prifrči na okno in hajdi pred vrata moje sobice. »Hvala, hvala,« je začivkal in za njim ves vrabčji zbor. »Hvala, hvala!« je odmevalo s sosedove strehe meni na sluh.

Pa kaj so danes moji vrabčki tako tihi in žalostni? O, ljubi Bogec je poslal snega, belega snega, toda vrabčki ga niso nič kaj veseli, pač ga je vesel moj mali

DARČEK.

Navsezgodaj, ko je še ležal mrak nad belo zemljico, zaslišim: cap, cap... pa ti je Darček pricapljal: »Kje so Pikine sanke? Sankal

bi se rad. Saj nam je Bogec poslal snega, ah, belega snega, to pojde po bregu navzdol.« — Ali kaj pomaga, ko pa je Pika, ta grda Pika odnesla sanke v Ljubljano, da se tam sankata z Jakico, kadar jima to dopuščajo čas, šola in vremel! Ko sem mu to povedala, me je žalostno pogledal z modrimi očmi, položil prstek na čelo in pre-mišljal...

Že si jo je izmislil, saj je moj fantiček pameten mož. Če ni sank, mora iti drugače. Če se lahko poleti drsa po zeleni travi po hribu navzdol, pojde to po mehkem snegu še laže. Toda možiček ni po-mislil, da je sneg moker in mrzel. Uh!

Pred našo hišico stoji na hribcu lipa, ki je stara najmanj toliko kakor moj očka — saj je sam v otroških letih pomagal dedu, ko jo je ta sadil — torej na tem hribcu pred našo hišico stoji lipa, k tej lipi se je postavil Darček, pogledal po bregu navzdol in premeril pot — bila mu je všeč. Pogumno sede na tla, toda joj, prejoj! Darček je spoznal, da je sneg mrzel in moker. Zazeblo ga je skozi tanke hlačice in po licu sta mu pritekli dve veliki solzi. Začel je bridko jokati.

Hvala Bogu, da imamo še prijatelje, ki nam pomagajo v žalosti in stiski. To so:

ZINKA, IVANČEK IN MILENICA.

Ko so zaslišali obupno jokanje Darčkovo, že so privlekli svoje sani. Žalost je bila takoj pozabljena. Solzne oči so se veselo zasme-jale, na mokre hlačice ni mislil nihče več. Vsi štirje so se skobacali na sani. Najtežje je zlezal nanje Ivanček, ker so ga ovirale debele nožice in okrogel trebušček. Milenica se je sicer malo bala, a krepko jo je prijela Zinka okrog pasu in šlo je po bregu navzdol. Pa da je moral tedaj ravno sredi ceste ležati kamen, velik in grd! In ob ta kamen, ki je ležal na največjo jezo vseh sredi poti, so se zadele sani in vsi štirje junaki so ležali v snegu! Ker ga je Darček že pobljže spoznal in sta bila torej dobra znanca, se je nasmejal od srca in z njim se je zasmejala vsa prijateljska družina. Smejala se je še celo Milenica, ki se je previdno držala za nosek, zakaj bala se je zanj, da ji ne odleti.

Pomagali smo odstraniti grdi in hudobni kamen, in deca se je sankala brezskrbno naprej. Saj je bil to letošnjo zimo prvi in menda tudi zadnji sneg, tako da bodo zopet zadovoljni moji vrabci, ki so žalovali tri dni. —

E. G.:

Janko Leban.

Ob sedemdesetletnici njegovega rojstva.

vonček šteje med svoje najzvestejše in najplodovitejše sotrudnike Janka Lebana, ki je podpornik našemu listu od prve njegove številke do današnjega dne. Danes mislimo nanj s posebno hvaležnostjo, ker se bliža sedemdesetletnica njegovega rojstva. Rojen je bil dne 21. aprila leta 1855. v Kanalu na Goriškem in se je po končanih študijah posvetil učiteljskemu stanu. Služboval je najprej po goriškem Krasu, potem na Notranjskem, na Dolenjskem, na Gorenjskem, dokler ni stopil v pokoj, ki ga sedaj uživa v Novem mestu ob zeleni Krki.

Kot učitelj je imel najlepšo priliko, da je z vzgojo in poukom naše mladine deloval za napredek in razvoj narodove prosvete. Svoje vzvišene učiteljske naloge se je Janko Leban vedno zavedal v polni meri. Sam vsekdar in povsod navdušen narodnjak in rodoljub je sipal v mlada srca semena domovinske ljubezni, je užigal v njih iskre resničnega, nesebičnega, požrtvovalnega domoljubja in je naš naraščaj navajal na pota poštenosti, resnicoljubnosti in delavnosti. Bil je mladini vzgojevalec in graditelj lepše bodočnosti ljubljene naroda.

V tem zmislu in pravcu pa ni deloval samo kot učitelj v ožjem pomenu te besede le med štirimi stenami šolske sobe, nego je svojemu narodu žrtvoval vso lepoto in vse bogastvo svoje duše, saj je naš Janko Leban slovenski pesnik, pisatelj in skladatelj, ki deluje in se uspešno udejstvuje v naši mladinski književnosti že polnih petdesetpet let.

Ko smo s koncem oktobra 1918. leta dobili novo državo in pravo svojo domovino Jugoslavijo, je Lebanovo srce zavriskalo od radosti, saj je bil s tem zgodovinskim činom uresničen sen njegove mladosti, izpolnjena je bila goreča nada njegovega življenja. Oglasile so se njegove domoljubne pesmi, proslavljajoče domovino, pozivljajoče mladino k zvestobi in ljubezni do nje, ki je ena in edinstvena mati vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev — vseh nas Jugoslovenov! Tako ponosno in ognjevito morejo navdušujoče pesmi kipeti samo iz srca, ki ga ne postara in ne potare peza viharnih let. Srce Lebanovo je ostalo vedno mlado.

Le ena grenka in globoka bolest pretresa njegovo dušo: njegova ožja domovina — solnčna Goriška — ki mu je iztesala zibelko in ki je bila priča njegove mladosti in njegovega prvega mladeniškega udejstvovanja v službi naroda — ta prelepi kos in sestavni del naše zemlje leži še danes v trdem objemu sovražnega tujca!

Toda ta bolest, kakortudi je opravičena in utemeljena, ne tira našega Lebana v obup, nego podžiga v njem neugasno nado, da pride slej ali prej doba, ko zmaga pravica in vrne ugrabljene naše goriške solnčne poljané v meje in v nepreklicno last Jugoslavije! Daj Bog, da tudi Janko Leban učaka to veselo in slavno dobo!

Oglašam se ob Lebanovi rojstveni sedemdesetletnici v Zvončku zato, da mu k tej rojstni slavi v imenu našega lista in v imenu vseh, ki se v bratskem krogu zbirajo ob njem, iskreno in presrčno čestitam! In ga obenem toplo zahvaljam za vse, kar nam je v Zvončku dobrega in lepega povedal in zapel! In ga tudi naprošam, naj nam ostane prijatelj in sotrudnik do poslednjega diha! Vsa naša srca se spletajo v venec hvaležnosti in spoštovanja, a iz njih vre poštena zdravica: Bodi zdrav še mnogo let, naš dobri in mladi starček Janko!

JURAJ JURAJEVIČ:

Iz bajne dežele.

3. MRTVECA JE OBIGRAL.

ekoč so živeli trije hudi igralci, trije strastni kvartopirci. Metali so kvarte kar po cele noči, pa še se niso naveličali kvartanja. Tisti čas pa je oblast trdo stopala kvartačem na prste. Orožniki so jim bili vedno za petami. Kogar so zalotili pri prepo-vedani igri s kvartami, so mu pobrali brez ozira na osebo in stan denar in kvarte. Pa še stroga, občutna kazen ni izostala. Ne smemo se torej čuditi, da so se hudi kvartopirci umikali v skrivne kotičke, kamor ni zahajal živ krst, ter so ondi pozkušali svojo srečo.

V onih dneh je umrl čudaški samotarec v osamljeni koči za vasjo. Sam zase je živel, še ob smrtni uri je bil sam in tudi, ko je ležal na mrtvaškem odru, ga niso marali hoditi kropit; zapuščen od vseh je čakal, kdaj ga odneso temni grobarji k zadnjemu počitku.

Oni trije hudi igralci niso vedeli v onih dneh, kam bi šli igrat, da bi jih nihče ne preganjal. Spomnili so se pa na samotno samotarčevo kočo in rekli: »Pojdimo k mrliču! Nikogar ni pri njem, tam bomo brez skrbi igrali, tam nas ne bo nihče preganjal.« In res so šli k mrliču igrat kvarte.

Ko so prišli v kočo, so sedli k mizi, da bi igrali. Eden je izvlekel iz malhe kvarte, jih vrgel na mizo in rekel: »Začnimo!« — »Kar dajmo!« sta odgovorila ostala dva. Zdaj je vzel prvi kvarte v roke in začel mešati. Drugi, ki je sedel tako, da je gledal na mrtvaški oder, je videl, da se mrlič vzdiguje, da hoče vstati. »Kar mešaj in deli, jaz grem

malo ven, bom precej nazaj,« je rekel tedaj drugi in odšel naglo skozi duri, a ga ni bilo več nazaj. Tisti, ki je sedel poleg drugega, tretji od igralcev, je tudi opazil mrliča, da se vzdiguje in da hoče vstati, ter je rekel prvemu, ki je mešal kvarte, baš tako ko drugi: »Kar mešaj in deli, jaz grem malo ven, bom precej nazaj.« Vstal je in šel naglo pri durih ven, pa tudi njega ni bilo več. Zdaj se je dvignil in vstal z ležišča sam mrtvec, sedel k živemu ter rekel: »Bova pa midva igrala.« Živi je odgovoril pogumno: »Pa dajva!« in je mešal dalje kvarte.

Mrtvi ni imel nič denarja, zato je prosil živega, naj mu posodi, češ da se je dobro spominjati mrtvih in zanje darovati. Toda živi je odgovoril: »Jaz ne posodim nič! Na kaj neki? Če nimaš denarja, pa pojdi kar tja, kjer si prej bil in lezi tja, kjer si prej ležal!« Spravil je kvarte in se dvignil, da bi odšel.

»Počakaj, grem po denar!« je viknil tedaj mrtvi, šel in prinesel velik lonec denarja.

Nato sta igrala. Mrtvi je zaigral hitro ves lonec denarja. Ko je vse zaigral, je prosil živega: »Posodi mi zdaj, ko si dosti dobil; dobro se je spominjati mrtvih in zanje darovati.« Toda živi mu ni hotel posoditi in je odgovoril: »Kdaj so še mrtvi vračali? Jaz ne posodim nič. Če nimaš denarja, pa pojdi tja, kjer si prej bil, pa lezi tja, kjer si prej ležal!« In spravil je kvarte, zgrabil lonec z denarjem in se dvignil, da bi odšel.

»Čakaj, grem še iskat!« je viknil zopet mrtvi, šel in prinesel drugi lonec denarja, a zopet je hitro zaigral še te denarje in nato iznova prosil živega na posodo: »Posodi mi, posodi zdaj, ko si toliko dobil. Dobro se je spominjati mrtvih in zanje darovati.« Toda živi tudi sedaj ni bil voljan posojevati mrtvemu. Odgovoril je: »Kako naj terjam od mrtveca? Jaz ne posodim nič! Če nimaš denarja, pa pojdi kar tja, kjer si bil prej, pa lezi kar tja, kjer si prej ležal.« In spravil je kvarte, zgrabil oba lonca z denarjem in se dvignil, da bi odšel.

»Počakaj, grem še iskat!« je viknil v tretje mrtvi ter šel in prinesel še tretji lonec denarja, pa je hitro zaigral še te zadnje denarje. In ko je zaigral še zadnje denarje, je živega lepo prosil na posodo: »Pa vsaj zdaj mi posodi, ko si toliko dobil, ko si me ob ves denar pripravil; dobro se je spominjati mrtvih in zanje darovati.«

Živi se je zasmel in rekel, da tudi zdaj nič ne posodi: »Kako boš z onega sveta vračal? Kje naj iščem pravice, ko vem, da mi ne boš mogel vrniti? Jaz ti nič ne posodim, pa je konec besedi! Če nimaš denarja, pa pojdi tja, kjer si prej bil, pa tja lezi, kjer si prej ležal!« Vstal je, zgrabil vse tri lonce in se odpravljal, da bi odšel. Tedaj pa z votlim, toda veselim glasom zakliče mrtvi: »Srečen ti in jaz! Jaz sem zdaj rešen, ti pa imaš denar. Jaz bi se moral hoditi do sodnega dne vicat na te skrite denarje, ker jih nisem še pri življenju spravil

med ljudi, ti pa si me obral do zadnjega beliča in s tem si me rešil. Hvala ti! Za plačilo pa imej vse tri lonce denarja. Tvoji so in razpolagaj z njimi po svoji mili volji! Ko bi bila še tvoja tovariša tukaj ostala, bi dobil vsak po en lonec, tako gre pa ves denar tebi, ker ti edini si si ga prislužil s svojo neustrašenostjo.«

Mrtvi je po teh besedah stopil na mrtvaški oder, se zleknil na hrbet, oči so se mu zaprle, v sklenjenih rokah je tiščal zopet križček, leščerba je brlela slabo kakor prej ob njegovih nogah, nihče bi ne mogel verjeti tega, kar se je pravkar dogodilo v samotni samotarjevi koči za vasjo. Živi je sedaj naglo odšel z velikimi lonci denarja in živel srečno poslej — brez kvart, ona dva strahopetca sta se pa do smrti kislo držala.

4. ŽAREK-DEVICE.

Od Dovjega nad cesto, ki drži na kolodvor, se razprostira na solnčni rebri najprej rodovitno polje, nad poljem do nekdanje Sedovčanove domačije pa leže bujne senožeti in dehteči planinski pašniki, ki segajo proti Savi tja do deročega gorskega potoka Belce. Ta kraj, ki ga obseva ves dan zlato solnce, kličemo Večernice. Po teh solnčnih Večernicah so bivale, kakor pravijo, v davnih časih žarek-device. Bile so dobrega srca. Kaj rade so pomagale ubožnim ljudem v vsaki sili in potrebi, ako so se le zatekli k njim po pomoč. Zlasti so bile naklonjene poštenim, delavnim roditeljem, ki so bili oblagodarjeni z mnogobrojno družino. Tem so bile žarek-device res dobre prijateljice in so jih imele v posebni časti; nobene prošnje jim niso odrekle.

Bila je huda zima, da so ptički cepali zmrzli v sneg in je prignalo previdno lisico celo pred durí po kuro. Zgodilo se je, da je to zimo zmanjkalo ubogi Petrovčevi družini moke in žita, krompirja in repe; skratka: vsega je zmanjkalo. Ko je hotela žena skuhati kosilo, ni imela ničesar za lonec. Lačni otroci so prosili kruha, pa oče Petrovec ga jim ni mogel odrezati, ker ga ni imel. Žalostno je posedal po koči in razmišljal o svojem velikem uboštvu. Nič pametnega mu ni prišlo na misel, kako bi se mogel rešiti iz zadrege. Tu se spomni na ljudomile žarek-device, ki so bile že tolikim prihitele v sili na pomoč. Udari se po čelu in vzklikne: »Pa da se nisem že prej domislil ljubih žarek-devic? Če nihče drugi, te mi bodo pomagale!« Brž stopi pokonci, obleče star kožuh, potisne kučmo preko ušes in reče družini: »Le malo potrpite, kmalu se bo kadilo iz polne sklede na mizi.« Po teh besedah se napoti, na dolgo palico se opirajoč, proti Večernicam k dobrim žarek-devicam.

Snega je bilo čez koleno, ponekod do pasu, izgažene poti pa nobene. Petrovec je gazil v celec. Ko je tako zamišljen in potrtn brez gazi utiral pot pod seboj, ga opazijo žarek-device že od daleč. Zasmilil se jim je ubogi mož; vedele so za njegovo uboštvo. Rade bi

mu pomagale, zato zakličejo: »Petrovec, Petrovec, ali slišiš? K nam pridi, k nam pridi!«

Možakar je imel kučmo preko ušes potegnjeno, zato jih ni slišal in je korakal dalje v debelem snegu. Šle so bliže in mu zaklicale drugič ravno tako, samo malo glasneje, pa jih tudi to pot ni še slišal. Šle so še bliže in prav na glas so mu zaklicale: »Petrovec, Petrovec, počakaj, počakaj!«

»Oho, kdo me pa kliče? Pa ne preljube žarek-device?« si reče Petrovec in obstoji, ko začuje svoje ime. Zdaj zasliši natanko glas žarek-devic, ki ga vabijo: »Petrovec, Petrovec, k nam pridi, k nam pridi!« — »O, saj sem vedel, da me kličete ve,« je vzkliknil Petrovec veselo in šel k žarek-devicam.

Dale so mu boba, kolikor ga je le mogel nesti, in mu velele, naj še pride ponj. Res je prišel še in še ponj. Nazadnje mu reko: »Petrovec, kolikor misliš, da ti bo boba preostalo, na polje pojdi z njim in ga vsadi kar v sneg!« Petrovec je slušal, šel drugi dan na polje in vsadil v trdi zimi na svoji njivi bob kar v sneg. Ljudje so se mu posmehovali, rekoč: »Petrovec, kaj se mar bob v sneg sadi? Še ob seme boš.« On jim pa odgovori: »E, tako je že prav, saj boste videli.« In res! Na Petrovčevi njivi je zraslo toliko boba, da ga je imela vsa družina vse leto dovolj; nič listja ni bilo na bobovih stebelcih, sami stroki in vse polno jih je bilo, bob ob bobu.

Drugo zimo je nekoč korakal Petrovec preko Večernic. Kar zasliši glas žarek-devic, ki so ga vabile k sebi. Brž gre, žarek-device so mu pa dale zimskega ječmena, kar ga je mogel nesti, ter mu velele: »Petrovec, to zimo pa sej zimski ječmen, pa kar v sneg!« Petrovec je storil tako. Vaščanje so se norčevali iz njega, rekoč: »Kdaj je še kdo videl, da se ječmen v sneg seje? Še ob seme boš!« Petrovec pa jim odgovori: »Boste že videli, da bo prav tako.« In res, zraslo mu je toliko ječmena, da ni vedel, kam bi ga deval. Družini je preostajalo kruha.

Tretje leto gre Petrovec sam vprašat dobre žarek-device za svet, kaj naj to pot vseje. »Letos pa vsej rž, pa zopet kar v sneg!« so mu svetovale in mu dale rži, kolikor je je mogel nesti. In vsejal jo je kar v sneg. Ko je sejal, so ga neverni sosedje gledali debelo in se mu smejali, rekoč: »Kaj se ti meša, Petrovec, da greš rž kar v sneg sejat? Nehaj vendar, še ob seme boš!« On pa se ni dal motiti, sejal je dalje kar v sneg in odgovarjal sosedom: »I, vsak po svojej! Boste že videli, da bo tudi tako prav.« In res, rži je zraslo toliko, da ni vedel kam z njo, še prodajal jo je.

In tako je šel vsako zimo vprašat žarek-device za svet, kaj naj seje. Svetovale so mu vselej prav. Žita in drugih poljskih pridelkov mu je zraslo vsako leto tako obilo, da ni vedel kam z njimi. Shrambe so mu bile vedno premajhne, kar na polju je moral odprodajati. Ne

čudimo se torej, da si je v nekaj letih jako opomogel; podrl je staro hišo in si sezidal novo, lepo. Več njiv in travnikov je nakupil in gozda še čez 20 oralov, pa je še čutil nekaj cvenka pod palcem. Ljudje, ki so ga poznali in so vedeli, v kakih stiskah je prej živel, so se čudili, odkod taka bogatija, kako je mogoče tako naglo obogateti in so ga vprašali: »Kako, da si si tako opomogel? Kje si v malih letih toliko pridobil, da si zdaj imovit in bogat?« On pa jim je odgovoril: »Vi ste se mi posmehovali, ko sem sejal in sadil kar v sneg, ali zdaj vidite, da sem prav delal; preljube žarek-device so mi tako svetovale. Te so mi pripomogle do sedanje blaginje; njim gre čast in hvala!«

Pa tudi kot imovit mož je hodil Petrovec vedno vsako leto vprašat za svet svete žarek-device na solnčne Večernice in se je po njihovem nasvetu tudi vestno ravnal. Tako je vidno rosil tudi poslej blagoslov žarek-devic na njegovo hišo.

Pismo iz Primorja.

*Prišlo je pismo,
obrobljeno s solzami:*

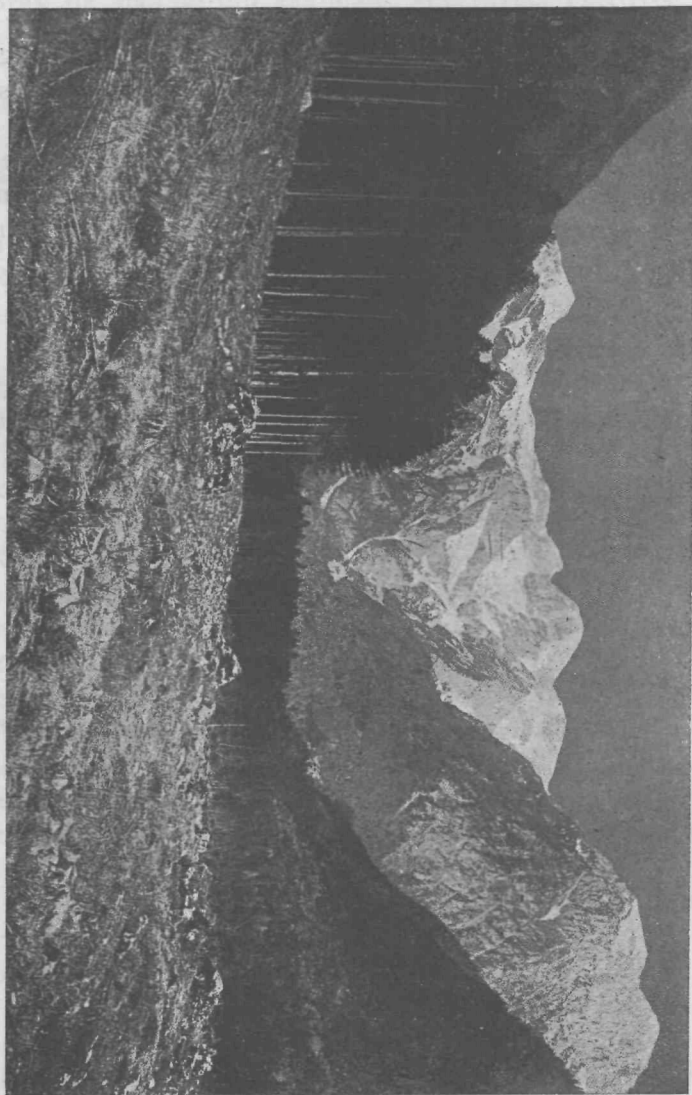
*»Oj, bratje, kje je kralj Matjaž?
Čemu ne pride k nam sedaj,
ko reke polne so solzá?«*

*Brezmejna naša je bolešt,
posute s trnjem poti so —
oj, bratje, odrešite nas!«*

Lado Jeršè.

KAMNIŠKE PLANINE Z BRUSNIKA

T. GASPARI:

Pesem.

Lepa Marjančka, edinica kralja iz dvanajste dežele, je nevarno zbolela. Poklicali so vse dvorne zdravnike, da bi kraljični zapisali lek in ji rešili cvetoče življenje. Pogledali so in spoznali vsi, da trese Marjančko grozna mrzlica, da ji vidoma blede obrazek in da ji lička plahné ter se udirajo tja pod velike, žalostne oči. Zasmilila se je vsem do solz; objokani so hiteli napisovat zdravila. Še tisto minuto so zavihali trije dvórni kuharji bele rokavce, v tenkih ponvicah je zavrelo in zadišalo po bezgu, lipi in tavžentrožah.

Pošibila se je nočna omarica ob prebeli posteljici od samih skodelic. Trudoma je zauživala Marjančka, toda strupena mrzlica ni odnehala. In ko so končno izpod trepalnic nesrečne kraljične privreli še dve svetli solzici, se je ves dvor po prstih umaknil in molče razmišljal o prečudni bolezni, ki zoper njo ni leka. Zdravniki so obupavali, kralj si je v žalosti rval sivo brado, kraljica je nezavestna ležala v naročju ihteče babice... lepa Marjančka pa je v prečudni bóli skoraj umirala...

Tedaj je potrkal na žametna vrata sam čarodej iz devete doline. Šel je mimo tihega gradu, se začudil in vstopil. Poklonil se je zbranim, se vzravnal visoko ob posteljici in dejal resno in čestitljivo: »Čuj me, kralj! Onemela je v deklici tista najlepša pesemca, ki jo je nekoč v mladosti čula nekje v svojem velikem kraljestvu. Izzvenela je zdaj tista pesemca v njenem srcu; zato jo boli, in zoper to bolezen je le eno zdravilo: dajte lepi kraljični zopet to pesemco! Iščite jo po vsem kraljestvu — edino ta pesemca ji reši mlado življenje!«

Čarodej se je spoštljivo priklonil, oddrsal do žametnih vrat in izginil...

Kralj je nemudoma ukazal iskati pesem. Kot veter so zdirjali poslanci v vse zemlje, da najdejo pesemco — zdravilo za visoko gospodarico. In koderkoli so švigali ti poslanci in čuli petje, od povsod so pevce vodili s seboj, češ, da je kralj obljubil rešitelju kraljično sólo za ženo.

Ni minil še dan, ko so se oglasili pevci na dvoru.

Prvi je stopil pred zbrane kraljevič izza daljnega črnega morja. Pel je dolgo, dolgo pesem o blešččih, cingljajočih zlatnikih, velikih kakor večerno solnce. A komaj je kraljevič umolknil, se je pesem izgubila. —

In zapel je kraljevič iz Indije Koromandije o bogastvu, polnem koprnenja in poželjenja. Glasna in zavedljiva je bila pesem. Ko pa je kraljevič končal, je tudi pesem onemela. —

Izkušali so se po vrsti vsi najboljši pevci od severnih ledenih krajev do vročih pustinj, od bučečih oceanov do šumečih gorskih slapov. Vsi so peli o bogastvu: zlatu in srebru, draguljih in biserih in demantih. Pesmi so zvenele vroče, strastno, lepše od srebrnih strun. Ko so pa pevci utihnili, ni bilo nikjer več zvoka... tesen molk je padal na vsa srca.

Kraljična Marjančka je vedno težje sople; na belem čelu so se že zbirale motne kapljice smrtnega znoja.

In zapel je zadnji pevec. Čakal je pred vrati, zakaj opravljen je bil siromašno. Kdo bi zaupal ponižnemu pevcu, da zna peti za dvor in za lepo, bogato kraljično. Postavil se je tik ob posteljico, se okrenil, pogledal v žalostni obrazek ter zapel. Jele so se mu širiti modre oči... tedaj je lepa kraljična Marjančka vzdihnila tako globoko, naravnost iz srca, da se je zganila svilena zavesa ob oknu in da je vztrepetala struna na godalu na steni.

Pevec je pel dalje...

Ptice so utihnile po grajskih sobanah, šumeči vrhovi vrtov so okameneli, sapice so se poskrile v zatišja, studenci in slapovi so obstali — še srca navzočih se niso upala utripati: vsa dvanajsta dežela en sam glas, ena sama pesem, najlepša od vseh, kar jih pozna zemlja...

Ko je pa pevec zasviral o zeleni bukvi, ki šumi velika sredi kraljestva — tedaj je Marjančka odprla oči in se ozrla v pevca. Spomnila se je, da je nekoč, še mlada, čula to pesem, tako mehko, tako milo, tako toplo; pel jo je pastirček. Bukev je šumela vsa zelena in košata. In tedaj je sedla mlada kraljična poleg pastirčka in poslušala z radostjo in boljjo najlepšo pesemco. Ni pela ta pesemca o bogastvu — pela je o ljubezni, tisti globoki, veliki ljubezni, ki je ne pozna zemlja in ki je čudovit odjek odnekod iz tajnih svetov. Spomnila se je Marjančka tistih hipov in sladko ji je postajalo v srčecu...

Pevec je končal — pesem je zvenela dalje... zvenela, zvonila...

Kraljična je iztegnila nežno roko izpod mehke odeje; pevec je planil na kolena in jo poljubil. Nato je kraljična prvič v težki bolezni izpregovorila tenko, kakor bi zabrneli zvončki angelčkov: »Kralj, moj oče! Čutim, kako se mi vrača zdravje. Srce mi je lahko in svetlo kot jutranja zarjica. Prosim te, oče, naj ostane pevec pri meni, da nikoli ne izzvene v mojem srcu ti čudoviti glasovi!«

Pevec se je priklonil: »Visoki kralj! Prelepa kraljična! Moj dom je zelena planina, moja pesem šum gozdov in studencev, moja družica sama ljubezen, ki živi in umira s narodo, v kateri je rojena. Domov moram v planine, da ne pozabim pesemce!«

Kralj je pa ukazal, kraljična je ljubeznivo zvalila: »Tu ostaneš, kraljevič, naslednik mojega kraljestva! Trosil boš po moji širni zemlji s svojo pesmijo ljubezen, samo ljubezen, vzeto iz globin svojega lastnega srca! Osrečuj kraljično in ves moj rod!«

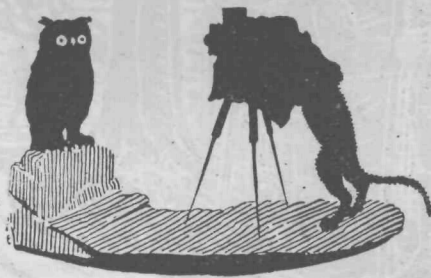
In pevec je ostal.

Kraljična Marjančka je zacvetela lepše, razvila se je in razbrstela, da je zastrmelo solnce nad njeno lepoto. Pevec je pel — in narod je pil iz pesmi tolažbe, moči in radosti. — —

Tam daleč sredi kraljestva pa je začela hirati in umirati zelena bukev sredi maja. Odpadati je jelo rumeno listje, postiljalo je žalostno, žalostno odejo...

Pevec kraljevič je tedaj izpel vsa svoja čuvstva ter jih daroval in vcepil v srca, da so zapela v samih čednostih kakor orgle pri véliki maši. In ko so vsa, vsa srca v njegovem kraljestvu odjeknila in ko je kraljična Marjančka pripravila poročno krilo, je pevec v neki tajni noči neslišno poljubil deviške roke, poljubil rob poročnega krila — in odšel brez pesmi, brez ljubezni, da leže na žalostno odejo pod umrlo bukev. —

Ko je zalesketalo novo jutro v novem letu, je ostala po vsem kraljestvu sama ljubezen — pevca kraljeviča pa ni bilo več. Daroval je drugim vse, kar je imel v svoji duši najlepšega in najplemenitejšega...

Veselje.

*Solnčece, sevaj mi,
ptička, prepevaj mi,
vonjaj mi, cvetje, sladkó!*

*Srce veselo mi
vse bi objelo mi,
z mano raduj se vsakdó!*

Modest.

Pomlad.

(Lesorez)

Pomlad k nam prišla je v posete,
ves svet spet zeleni in cvete;
v veselem petju, čuj, okrog
odmeva vrt, polje in log.

Stoji vsa svetla v solncu koča,
ob koči jablana cvetoča,
po njej čebelice brenče,
nad njo metulji se love.

Otroci v svobodi se zlati
igrajo, vriskajo na trati;
pred kočo ded ogreva se
in v daljni svet zamišljen zre.

Cvetic dehtečih poln klobuček
prinese bosonogi vnuček;
ded vzdihne: »Kje je lepi čas,
ko bil kot ti sem srečen jaz!«

Fr. Rojec.

Zastavica v podobah.

Priobčil Fr. Zagorc.

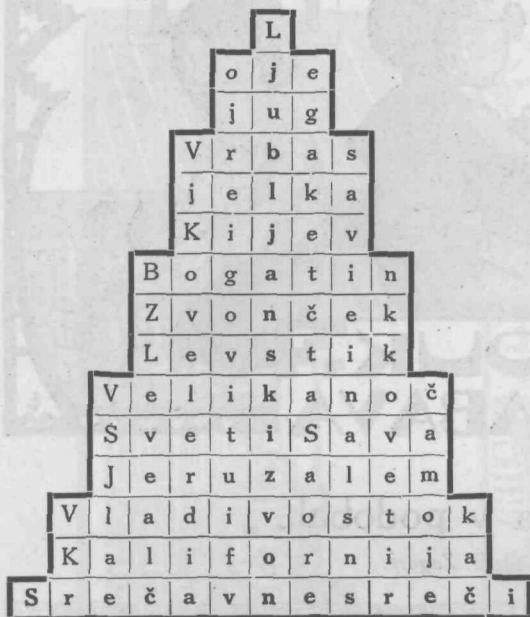
Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Pripovedka o vetru.

Deci pripoveduje Eliška Krasnohorska. Z osmimi slikami Z dovoljenjem pisateljičinim poslovenil H. Podkrajšek. Drugo izdanje. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi s platnenim hrbtom 20 Din. — Češka pisateljica Eliška Krasnohorska je spisala knjižico »Pohadka o Vetru«, ki je izšla v slovenskem prevodu že leta 1887. Pri delu je posredoval pokojni Jan Lego, da je pisateljica odstopila celo originalne lesoreze k slikam. Mladina je čitala knjigo

z največjim veseljem, tako da je kmalu poslala vsa zaloga. Prvo izdanje je založila »Narodna šola« po iniciativi Feliksa Stegnarja. Ker je knjiga jako primerno čtivo za mladino, je sedaj Učiteljska tiskarna izdala drugo izdajo, ki ji je pridejala sedaj tudi nove, našim domačim razmeram odgovarjajoče slike. Znamenito Pripovedko o vetru je poslovenil prof. H. Podkrajšek. Prevod čitamo gladko, ker je prevajalec jezik odlično lep in čist. Knjigo prav toplo priporočamo staršem, da jo nabavijo za svojo mladino, in tudi vsem knjižnicam, posebno ker ni draga.

Rešitev piramide v 5. in 6. števil.

Prav so jo rešili: Oto Bernardi; Lea Kreftova, Serafina Talanjičeva, Ivan in Frančiška Korošičeva, Jakob in Feliks Fekonja, Angela Stramci, Anica Senčarjeva, Marica Grmičeva, Marija Vrbnjakova, Sv. Jurij ob Ščavnici; Ivan Klanjšek, Rado in Jožica Uršičeva, Ivan in Pavel Zorenč, Ernest in Franc Bolka, Stanko in Edo Plaustejner, Alojz Mulec, Sv. Jurij ob juž. žel.; Marija Cita Gandussi, Rogaška Slatina; Vladimir Klinč, Petrovče; Rozalija Schneiderjeva, Angela Pejovnikova, Helga Trobejeva, Franica Kolenčeva, Jožef Kratil, Emil Kratil, Milojko Tajnik, Šoštanj; Maks Pušnik, Pepo Kolar, Hedvika Pajkova, Ela Langerškova, Valerija Langerškova, Filip Zibret, Robert in Bruno Koren, Marenberg; Slavica Senčarjeva, Mala Nedelja; Gabriela Spanringova, Sv. Miklavž; Ivan Šarlah, Ponikva; Alojz Goropevšek, Ivan Dolinšek, Prepoka pri Vranskem; Ferdo Marin, št. Danijel; Vojteh, Stana in Marjan Jerinovi, Sv. Lovrenc; Ljubšek in Nada Jančkovičeva, Vojnik; Žarko Kveder,

Olga Kvedrova, Žalec; Nevenka Štrekljeva, Valerija Molkova, Leo, Ivan in Valerija Šemrovova, Joško Benedek, Karel Praunseis, Alojz Pirnat, Joško in Mirko Kopač, Laško; Fanika Cončeva, Nežica Verbekova, Tatjana Grossmannova, Bogdan Spindler, Maribor; Nežica Čremošnikova, Pavla Kunstova, Amalija Lužarjeva, Zofi Ocvirkova, Ivanka Papeževa, Eliza Peternelova, Justi in Marica Udrihova, Franja Žagarjeva, Sv. Peter v Sav. dol.; Danica Zavrlova, Komenda; Vera, Mirko in Milka Pavšičeva, Dragotin Herzog, Martin Rozman, Celje—Štore; Pavle Čremožnik, Anton Filipič, Drago Založnik, Marica Presingerjeva, Davorin Gumzej, Celje—Zavodna; Ivan Lah, Celje—Zagrad; Stanko Čretnik, Grobelno; Karlo Zadavec, Leopold Stropnik, Martin Stojan, Teharje; Josip Reher, Franjo Štamol, Franjo Antloga, Matej Vipotnik, Anton Steiner, Mirko Gorenšek, Dragotin Cilenšek, Joško Antloga, Gotovlje; Oskar Leskovšek, Lovro Hriberšek, Milica Krajskova, Hinko Podpečan, Gustav Korent, Ignacij Dolinšek, Jakob Ocvirk, Josip Stropnik, Josip Mulec, Emerik Stropnik, Jožef Bobek, Boris Pik, Avgust Kincl, Janko Kincl, Franc Metličar, Mirko Starc, Boris Božič, Jelena Edvarda, Milan Barlé, Franjo Gasperič, Franjo Kajtnar, Martin Gornik, Mirko Čižej, Ivan Kladenšek, Hinko Stepihar, Justina Toplakova, Miroslav Gombač, Viktor Arzenšek, Ivo Pepelnak, Franc Čahun, Franc Mauer, Bruno Vatovec, Vekoslav Kukovec, Herbert in Franc Kokol, Viktor in Hedvika Pocačtova, Marijan Gorečan, Josip Logar, Milko Rodé, Rudolf Krulc, Celje; Jože Slivnik, Franc Kozelj, Jože Jakopič, Alojz Kunstelj, Gorje pri Bledu; Janez Žirovnik, Stanko Gerkman, Martin Preseren, Avgust Gogala, Ciril Lakota, Gabrijel Hočvar, Jožefa Pibrova, Niko Kržišnik, Blaž Potočnik, Zdravko Tomše, Franja Sokličeva, Bled; Jelko Kuhar, Janez Pust, Trbovlje; Uroš in Milena Žigonova, Ivan Bezeljak, Dušan Kavšek, Darka in Milica Jenkovi, Božidar in Ženica Rebčeva, Litija; Pavla Petkovškova, Zidani most; Anton Majaron, Anton Petrovič, Stane Rot, Jože Švigelj, Bogomir Troha, Zdravko Žigon, Borovnica; Marijan Tavčar, Milan Mole, Bruno Šmajdek, Marijan Hočvar, Niko Lunder, Stefi Primčeva, Vlado in Jeja Jamarjeva, Silvo Demšar, Ivan Malnarič, Božo Bon, Mirko Dermelj, Albert Dermelj, Ljubljana; Lukežič, Ježica; Miloš Brelih, Sp. Šiška; Josip Milič, Peter Gaspari, Stanko Strukelj, št. Vid nad Ljubljano (Zavod sv. Stanislava); Berta in Dragica Rudellovi, Marija Likonova, Zalog; Gvidon Hrašovec, Ivan Jutraž, Joško Germ, Mirko Germ, Novo mesto; Marijan, Ervin in Milena Groharjevi, Toplice; Ernest Hlebec, Ivan Bratko, Milko Stajnik, Tonček Ribič, B. Šalamun, Lenica Popovičeva, Zdenko Jamšek, Ptuj; Slavica Pogačnikova, Bojan Špicar, Marijan Brilly, Boris in Branko Kmet, Joško in Mira Majdičeva, Lojze Kavalar, Marica Hrovatinova, Vera Malnarjeva, Jakobina Slaparjeva, Ivan Keber, Benjamin

Anderwald, Alojzij Figar, Joško Cvar, Bojan Tajnik, Bogumil Sporn, Milan Kalan, Ljubo Sirc, Kranj; Irena Burdychova, Škofja Loka; Otmar Zorn, Zvonka Mežnaršičeva, Metlika; Božena Vebrova, Cvetka Hudetova, Zora Šetinčeva, Anton Dovjak, Ivan Primec, Vladimir Šetinc, Ivan Kveder, Jesenice; Marija Stubljeva, Maribor; Gizela Dolenčeva, Novo mesto; Bojan Marok, Anuška Čeponova, Tonja Hrovatova, Ljubljana; Boža Reboljeva, Vilma Robljekova, Miško Šimenc, Kranj; Ernest Petrič, Slavko Kocijančič, Ljubljana; Dolores Baeblerjeva, Bled; Dušan Mravljak, Šoštanj; Moškon Ivan, Marenberg; Mira Mastnakova, Laško; Mirica in Branivoj Majcen, Celje; Franica Kočevarjeva, Ljubljana; Miroslav Kerševan, Sv. Peter v Sav. dol.; Ivan Leskovar in Alojzij Pantegl, Prihova—Konjice; Jelica Rajštrova, Šoštanj; Josip Kogel, Ptuj; Josip Merc, Vransko; Ivan Spajzar, Celje; Vladimir Saje, Novo mesto; Marijan Pejcha, Frankolovo; A. Šetinc in Draga Ročakova, Trbovlje. — Žreb je določil, da dobi zadnjič najavljeno darilo Pepo Kolar iz Marenberga št. 101. Danes razpisujemo darilo: Krasnohorska-Podkrajšek »Pripovedka o vetru.«

Pomladni zvonček.

Komaj je skopnel sneg, že dvigne zvonček svojo glavico. Začuden obstojiš, kakor da so zopet padle bele snežinke na sivo trato. Ali to niso snežinke; to so nežni cvetovi našega ljubkega zvončka. Pohlevno obeša svojo glavico. Veter potegne, zvončki se zazibljejo in zazvonijo: »Bim-bam, bim-bam, pomlad je prišla k vam!« Ali jih nisi čul? Le tanko poslušaj: samo angelci nebeški in dobra deca čujejo to milo pesemco.

Pa se je naš zvonček tudi odel v lepo, svečano obleko! Trije beli listki zunaj, trije manjši, zeleno obrobljeni znotraj. V sredi pa med njimi — kakor srčece šest žoltih prašnikov okolo nitkastega pestiča. Nad glavico ima tenak, zelen krovni listič, ki ga je varoval mraza, ko je bil še prav, prav majčken. Zavit je bil vanjega kakor v toplo srajčko. V zemlji pa hrani drobno čebulico. Samo oglej si to čebulico! Iz nje izbije tenak recelj, ki nosi cvet in dva zelena lista. Našel boš pa v njej tudi še drugo, prav, prav majčkeno čebulico. Čez leto, ko ne bo nikjer več nobenega zvončka, bo zrasla ta mala čebulica in bo pripravila cvet za drugo pomlad. Tako zvonček lepo skrbi, da ne bi zamudil, ko jame kopneti sneg. Ko druge rožice še vse sladko sanjajo pod toplo rušo in še ne mislijo cvesti, ima on že vse lepo pripravljeno. A komaj izgine bela odeja s trate, se že prikažejo nežni cvetovi na beli dan.

Elvira Dolinarjeva.

Sveti Sava in žena tkalka.

Narodna pravljica.

Neka žena je postavila statve v hišo, da bi tkala. Hiša je bila temna in nizka, ker ji od nikoder ni prihajala svetloba. Da bi mogla videti, je položila zraven statev tri velike drage kamene.

Pride sv. Sava pa jo vpraša: »Zakaj to delaš?«

»Glej, tkem ob teh treh kamenih!« mu odgovori ona.

»A kaj bi ti meni dala, da ti napravim lepšo svetlobo nego ti trije kameni?« jo vpraša sv. Sava.

»Dala bi ti vse te tri kamene in še polno merico suhih zlatnikov, ki mi jih je ded ostavil za doto,« mu odgovori žena.

Sveti Sava sedaj prevale nekoliko večjo skalo iz zunanje stene nasproti statvam in svetloba takoj pride v hišo in jo razsvetli vsó.

»Pa to bi mogla tudi sama narediti, ali tu bo poslej prihajal veter, mraz, kokoši in mačke,« mu je rekla žena.

»A ti tukaj razpni med štirimi ošiljenimi klini jagnečjo kožo ali krpo platna,« ji reče sv. Sava.

Žena zahvali sv. Savo za veliko dobroto in mu takoj da obljubljeni darilo, ki ga on razdeli med siromake, ker je znal, da kdor sirotam deli, ta Bogu posojuje.

Iz srbohrv. I. T.

Veledenjeni gosp. Doropoljski!

Danes se Vam oglašam prvič. Letos sem naročen prvič na list »Zvonček«. Stanujem v Hotizi, ki leži na levem bregu reke Mure in mi donša žalostne glasove neodrešene mladine Koroške. Hodim v VI. razred in nas uči gospod Josip Aničič. Letos, ko je bila žetev, sem pobiral zaostalo klasje, nato sem ga pa prodal. Sedaj mi je prišlo vse prav za »Zvonček«. Vesel sem, ker imam ljube starše, tembolj pa, ker sem svoboden. Zato hočem biti hvaležen svojim dragim staršem. Nestrpnost čakam prve številke »Zvončka«. Ne zavržite mojega pisma!

Srčne pozdrave Vam pošilja čez planine in doline

Matevž Balažič,
Prekmurje.

Odgovor:

Ljubi Matevž!

Znana Ti je prislovica: Kamen do kamena — palača; zrno do zrna — pogača! Glej, Tebi je zrno do zrna prineslo — »Zvonček«! — In kakor Ti poslušáš žalostne glasove neodrešene koroške mladine, tako naj poslušá slovenska mladina v zaslužnji Koroški našo zaobljubo, da nismo nanjo pozabili, ampak da mislimo neprestano na dan, ko bo zopet svoboden in z nami združen naš Korotan!

*

Veledenjeni gospod Doropoljski!

Prosim, dovolite mi, da Vam pišem tudi jaz. Letos sem se naročila na »Zvonček«, ki mi je v veliko veselje. Tudi mama ga rada pregleduje. Jaz hodim v V. razred osnovne šole. Stara sem enajst let, in lahko si mislite, da sem še majhna.

Za prekrasni majnik Vam pošiljam dve pesemci in Vas vljudno prosim, da bi ju priobčili v prihodnji številki, ako Vam bosta ugajali. Prva je »Pomlad«, druga je »Prva zelena vejica«.

P o m l a d.

Čez noč se nam priroda
je sveža porodila,
cvetic vonjave krasne
po zemlji je razlila.

In na drevesu vsakem,
na vsakem grmu žvrgoli
prezali ptiček drobní,
mi novo upanje budi.

In solnca topli žarek
potoka valčke spet zlati
in v vsakem srcu želje
presladke spet budi.

Prva zelena vejica.

Pozdravljena bodi,
prva vejica zelena,
ti si pomladi nove
slika zaželena.

Pozdravljena bodi,
in dobro obrodi
tvoj žlahtni cvet
čebelicam med!

Pozdravljena bodi,
čebele te kličejo,
tvoji jih vonji
k sebi mičejo.

Srčne pozdrave Vam pošilja

Gela Kogejeva,
Mirna.

Odgovor:

Ljuba Gela!

Da izpolnim Tvojo željo, priobčujem obe pesemci, ki si mi jih bila poslala že lanske pomladi, a so mogle šele sedaj v moj kotichek. Časih je dolga pot iz skritega kota v veliko javnost.

*

Veledenjeni gospod Doropoljski!

Velikokrat sem že čitala v »Zvončku«, da radi sprejemate otroška pisma. Tudi jaz sem se namenila, da Vam pišem nekaj vrstic.

Doma sem iz Ajdovščine na Primorskem. Jako žal mi je, ker »Zvončka« ne dobivam na dom, temveč stric, ki biva v Ljubljani, mi ga o priliki pošlje. Ob šolskem času sem v Gorici pri teti, tamkaj tudi obiskujem meščansko šolo.

Vse predmete poučujejo v laškem jeziku, le dobro uro na teden imamo slovenski pouk.

Drugo leto pojdem najbrže v Ljubljano. Starše sem že prosila in upam, da mi izpolnijo željo.

Da se ne boste čudili, gospod Doropoljski, kako je to pismo bilo oddano v Ljubljani, Vam hočem kratko omeniti. Pismo sem pisala v Gorici, nato sem ga poslala stricu, ki je pisemce tamkaj oddal na pošto.

Ako dovolite, Vam prihodnjič pišem še kaj.

Mnogo pozdravov iz Primorske Vam pošilja vdana

Juta Nardinova,
goj. mešč. šole v Gorici.

Odgovor:

Ljuba Juta!

Z radostjo sprejemam Tvoj pozdrav in Ti ga vračam z enako presrečnostjo. Ta pozdrav veljaj vsem od vseh!

*

Veledenjeni g. Doropoljski!

Dovolite mi, da Vam tudi jaz kaj povem v svojem prvem pisemcu. Hodim v 1. a razred gimnazije v Kranju. Jako me zanimata slovenščina; zato o prostem času zlagam različne preproste pesemce. Tukaj Vam pošiljam pesemco, ki se mi zdi primerna za sedanjí letní čas. Prosim, ako bi jo priobčili v kotichek.

Spet pomlad prihaja...

Spet blaga pomlad prihaja,
že slavček veselo žgoli,
meni pa srce zdaj raja
in vjgredi se veseli.

Prva iz zemlje priklje cvetica
zlata trobentica, rumena zlatica,
zvonček z njo beli, vijolica zdrava,
z njimi se vetrec lepó poigrava.

Zemljica vsa je v milem petju,
zemljica vsa je v lepem cvetju;
ptička oglašá se iz goščave,
pesem odmeva v hrib in dobrave.

Z odličnim spoštovanjem

Anton Šifrer.

Odgovor:

Ljubi Anton!

Tvoja pesemca, dasi je morala pod ostro pilo, naj velja v pozdrav pomladi, ki se je vsi koticekarji z menoj vred srčno veselí.

*

Cenjeni g. Doropoljski!

Danes se prvič oglašam v Vašem kotichek. Hodim v III. razred mešč. šole v Brežicah. V prostem času sem sestavil povest o »Čudni ženi«. Prosim Vas, ako bi jo mogli priobčiti v kotichek.

Čudna žena.

V starodavnih časih je živila nekje tam v deveti deželi za deveto goro kakor strah čudna žena. Namesto zob je imela majhne kolčke, a na licih veliko bradavico. Telo je stalo na dveh šibkih nogah. Hodila je prosit po hišah, da je dobila svoj borni kruhek. Njen glavni opravek je bilo čaranje. Kadar je čarala, si je nataknila naočnike, a v roko je vzela čarodejno palico.

Prišla je v neko hišo ter je začarala vso družino. Izpremenila jih je v svinje. Te svinje so hodile gori in doli po sobi ter ponavljale svoj »mr-mr-mr!« V tem času pa prijezdi po cesti jezdec na petelinu. Tudi ta je bil dokaj čuden — imenoval se je Belcebub. Izganjal je hudobo iz ljudi. Imel je velikanski širokokrajen klobuk, za klobukom pa mačje pero. Ko je prišel mimo, ga je presenetil čuden glas. Stopil je v izbo ter je od strahu skoro omedlel. Svinje so ga obkolile ter ga lizale. Ko se je Belcebub zopet malo zavedel, jih je odganjal z genljivim glasom »hujc!« Zaradi tega hrupa je odšla čarovnica ven. Na mizi pa je pozabila čarodejno palico. Hitro je stopil Belcebub po njo. Udaril je vsako svinjo po repu, da se je precej izpremenila v človeka. Nato je dal vsakemu zelišče, ki se je zvalo macefizelj. Po tem dogodku ni imela čarovnica več toliko moči nad ljudmi. Belcebub je dobil zasluženó plačilo. Seveda se je ta novica raznesla po vasi. Med drugimi jo je slišala tudi Kocmurjeva sedemletna deklica, ki je urno tekla povedat to zgodbo svoji bolni in siromašni materi.

Minilo je leto in nekateri dan. Kar se pripeti, da se pripelje Belcebub v zlato kočiji s srebrnimi konji in istotakimi perutnicami. V selu ga ni nobeden spoznal. Pač pa, ko je prišel v isto hišo, kjer je rešil ljudi iz zakletja, ga je spoznala samo gospodinja. Odvedla ga je v sobo, kjer ga

je seveda dobro pogostila. Medtem pa sta se menila o čarovnici, kako jih je začarala. Ljudski pregovor pravi: »Če se o volku meniš, volk pride.« In res! Čez nekaj časa pride po cesti lepo oblečena čarovnica. Tudi ona je bila namenjena tja, kamor Belcebub. Ko je prišla v hišo, je takoj pokleknila pred njega. Začela je prositi enega za drugim, naj ji odpuste pregreho. Belcebub je stopil k njej ter ji dejal, da ji odpusti, samo pod tem pogojem, ako ne bo več čarala. A ona mu je odgovorila, da je to njen glavni opravek in obenem zaslužek. Belcebub je malo pomišljal in ji naposled rekel, da ji bodo oni vsak dan dajali hrano. Ona pa je vzkliknila: »Zadovoljna sem, samo rada bi kako pisanje, ker pravijo, da je potem bolj gotovo.« V nekaj urah je že dobila čarovnica pismo, v katerem so se vsi podkrižali. Nato je ona vesela odšla. Dan se je jel nagibati k zatonu, zato je tudi Belcebub pobral svoja šila in kopita ter se odpeljal za vedno. Čarovnica pa je dobivala svojo redno hrano.

Čarovnica je res prihajala samo jest. Ako jo je kdo hotel opazovati, jo je videl samo zjutraj, opoldne in zvečer. Medtem pa je vedno hodila počevat Kocmurjevo deklenco v čaranju, zato da bi lahko deklenco služila svoj in materin vsakdanji kruh. Ko se je deklenco sčasoma privadila temu poslu, ji je bilo lahko, ker je tudi ona hodila nadalje tako po hišah kakor poprej čarovnica. Pri isti hiši pa, kjer je čarovnica dobivala hrano, so se je sčasoma naveličali ter ji odkazali drugje hrano. Toda ona se je hotela temu upreti ter je hotela pokazati svojo listino, ki je pa ni več imela, ker so ji jo že prej skrivaj vzeli. Zato si je morala iskati čarovnica hrane drugje. V zahvalo jo je sprejela Kocmurjeva čarovnica, zato da je pomagala njej in še vedno bolni materi. Tam so stanovali skupaj do leta 1814. Tega leta so namreč sežgali vse čarovnice na grmadi in med njimi tudi naši dve čarovnici. S tem letom je bilo zaključeno vsako čaranje.

Že v naprej se Vam zahvaljujem za Vašo prijaznost. Prosim Vas, ako bi se še lahko poizkusil v kaki povesti.

Z odličnim spoštovanjem Vaš »Zvonček«

Vladimir Mihael Merhar,
učenc III. razr. mešč. šole v Brežicah.
Odgovor:

Ljubi Vladimir Mihael!

Tvojo bajko o čarovnici priobčujem v zabavo vsem, ki vedo, da je strah v sredi

votel, okrog ga pa nič ni. Tvoji dve čarovnici sta zgoreli na grmadi, ki so jo znosili iz vodnih mehurjev in zažgali z ledeno svečo, visečo o svetem Jakobu izpod polževe hiše. Ribe so prepevale žalne koračnice, vsi hromci so plesali, brezrokci pa so brenkali na strune, napete na lešnikove lupine iz pajčevin. Vik in krik je bil tako velik, da se je razpočila odprtina lonca, kjer so kuhali leskovo maslo, da z njo izlečijo piškave kolčke, ki so s čarovnico vred zgoreli do zadnje iveri. Tako je bilo tistega leta, ko so hiše stale na strehah in so konjske grive rasle na plešastih glavah.

*

KOTIČKOV ZABAVNIK.

Mladi risar.

Priobčil F. Z.

Besedna uganka.

Priobčil Fr. Rojec.

Iz pet črk beseda sestoji in ima posebnost to, da se nič ti ne izpremeni, če od spredaj čitaš jo ali če od zad ji črke premetriš. Reč lesena je, na kmetih jo dobiš, in ko pri delu kmet jo rabi spet, glasno poje ter odmeva v svet, naznanjoč, da je prišel na deželno čas vesel, ko se z mize preko potreb spet smejal bo beli hleb. Reč je tudi v mestih znana, toda tu imenovana le takrat je, kadar kdo zmerja ali psuje z njo.

*

Rešitev prihodnjic.

IZJAVA. V 1. in 2. števil. smo priobčili pesem »Kosov dvoboj.« Nismo imeli namena ni povoda, da bi vedoma ranili čast pesniku Župančiču. Kdor kaj takega misli, je v zmoti. Pesnika Župančiča, ki je bil tudi naš sotrudnik, čislamo in spoštujemo. — Uredništvo »Zvončka«